

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 K na leto.
Posamezna številka stane krono.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznani) se zaračunajo po nastopnih cenah: inserat na pol strani 600 K, na $\frac{1}{4}$ strani 300 K, na $\frac{1}{8}$ strani 150 K, na $\frac{1}{16}$ strani 100 K, na $\frac{1}{32}$ strani 50 K. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 80 vin. najmanj pa skupaj 12 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. Ljubljana, 15. januarja 1921. Letnik XXXVIII.

Obseg: 38. letnik „Kmetovalca“. — Zatiranje trne plesnobe ali oidija. — Kmetijske stavbe. — „Deški kmetijski klubi“. — Resolucije. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti — Družbene vesti. — Inserati.

38. letnik „Kmetovalca“.

Že osemintridesetkrat začenja „Kmetovalec“ novo leto z namenom, da pomaga slovenskemu kmetovalcu pri njegovem delovanju na kmetijskem polju. Glasilo Kmetijske družbe je dandanes postalo že glasilo vseh slovenskih kmetijskih gospodarjev. S ponosom lahko trdimo, da je ta Kmetijski list najbolj razširjeno strokovno glasilo kmetovalcev v naši mladi državi, kajti šteje že nad 33.000 čitateljev, udov Kmetijske družbe. S takim številom čitateljev se pač dosedaj ne more ponášati noben kmetijski list v Jugoslaviji.

To dejstvo zahteva pa tudi od lista, da se prilagodi svojim čitateljem in da jim nudi več čtiva in več novih nasvetov in kmetijskega pouka. „Kmetovalec“ bi moral pač postati tednik. Ta zahteva je nujna z ozirom na veliko število udov kakor tudi sotrudnikov. Žal, da današnje draginjske razmere tega ne dopuščajo, ker je udnina 20 K, od katere dobi družba le 16 K, veliko prenizka, da bi se dalo misliti na razširjenje lista. Pri lanski udnini 16 K (za Kmetijsko družbo le 12 K) je družba morala doplačati blizu 150.000 K samo za tiskovne stroške. Še večja izguba se obeta za to leto, kajti izključeno je, da bi se dandanes moglo izhajati z zneskom 16 K za tak list. Z ozirom na svoje ude, od katerih je zelo veliko število manj premožnih, Kmetijska družba ni mogla zvišati udnine več nego na 20 K letno.

Navzlic temu bo treba skušati takoj, ko bodo razmere dovoljevale, list povečati, poglobiti in spopol-

niti. Upati je, da se bo dalo že tekom tega leta v tem oziru kaj doseči, četudi sedanje razmere tega ne dopuščajo. Posebne težkoče povzročajo nabava toli potrebnih klišejev za slike, brez katerih list ne more biti popoln. Nadaljna nedostatnost obstoji v tiskanju tako velikega števila izvodov lista na še starih, nemodernih strojih, ki povzročajo dolgotrajno ekspedicijo lista. Temu bo pa v kratkem času pomagano, ker tiskarna že nastavlja rotacijski stroj, ki bo v enem dnevu dovršil tiskanje vseh 33.000 izvodov „Kmetovalca“, za kar se sedaj potrebuje 4 do 5 dni. Temu primerno bo tudi razpošiljanje lista mnogo točneje, nego je sedaj mogoče. S tem se pa odpravijo še masikatere druge pomanjkljivosti.

S „Kmetovalcem“ bo mesečno izhajal kot priloga „Konjerejec“, ki bo kakor dosedaj glasilo obeh konjerejskih odsekov in bo prinašal njih tozadevna poročila in poučne spise o konjerejskih vprašanjih. Potrebna bi pa bila tudi posebna priloga za vinogradništvo in kletarstvo in po možnosti tudi za kako drugo kmetijsko panogo. Še najbolj pa je potrebna znanstvena priloga, v kateri bi se obravnavale razne novejšje pridobitve na kmetijskem polju. To bi posebno služilo kmetijskim strokovnjakom in razumnejšim kmetovalcem, ki nimajo prilike, da bi se mogli potom tuje literature obveščati o napredku v raznih panogah kmetijstva. Kakor pa že omenjeno, je treba žal za dandanes to vprašanje še odložiti na poznejše čase.

Sotrudnikom se je primerno zvišal honorar, s čimur bo tudi to njih duševno delo primerno upoštevano. Opozarjajo se pa vsi ti gospodje, da mora uredništvo vedno računati s pičlo odmerjenim prostorom, ker vsako povečanje lista povzroča družbi občutno izgubo. V tem oziru bo mnogo lažje tedaj, ko bo „Kmetovalec“ izhajal tedensko in ne bo treba tako varčevati s papirjem. Da pa to dosežemo, se mora papir in tisk poceniti ali pa udnina primerno zvišati.

Udnina 20 K za današnje drage čase je skoro več kot skromna in ni v nikakem razmerju s cenami drugih predmetov. Ta nizka svota torej nikakor ne more veljati kot vzrok, če kateri kmetovalec ni ud Kmetijske družbe. Neud se tudi ne more zanašati, da bi mu Kmetijska družba v potrebi priskočila na pomoč. Vsak razumen kmetovalec bo dandanes vedel ceniti pomen Kmetijske družbe in ji bo ostal zvest tudi v bodoče. Pridobil bo pa tudi svoje sosede, da se vpišejo v to edino kmetijsko organizacijo, njih zastopnico, ki bo vedno čvala njih koristi. Čim več udov bo Kmetijska družba štela, tem večji ugled in vpliv bo imela na merodajnih mestih, tem krepkejšo bo mogla zastopati interese kmetijstva. Tem popolnejše bo pa tudi postajalo njeno glasilo „Kmetovalec“.

Uredništvo „Kmetovalca“.

Zatiranje trtne plesnobe ali oidija.

Trtna plesnoba je bolezen, ki jo povzroča glivica pod imenom oidium Tuckeri.

Glivica napada vse zelene dele vinske trte, torej liste, poganjke, grozdje itd., na katerih tvori sivobelo (pepelnato) prevleko. Napadeni listi se zvijajo in ne rasejo, enako tudi poganjki. Najhujše škoduje glivica na grozdju. Napadene jagode zaostanejo v rasti, razpokajo in se končno posuše.

Glivica oidium se je v Evropo zanesla iz Amerike. Prvi jo je l. 1845. zapazil angleški vrtnar Tucker, od katerega je dobila svoj priimek.

Skraja se je plesnoba razširjala le po bolj gorkih, južnih krajih, a dandanes se je prilagodila tudi bolj mrzlemu podnebjju in je znana po vsej vinorodni Evropi. Škoda, ki jo v mnogih letih povzroča v naših krajih, je ogromna. Tako je bilo tudi v prošlem letu. Zato je treba, da se ji energično postavimo v bran.

Zanimivo je dejstvo, da so vinogradniki na Francoskem, dokler niso poznali zanesljivega sredstva proti oidiju, jeli uvažati in saditi ameriške, direktno rodeče trte, večinoma le zato, ker so proti plesnobi malo občutljive. S temi trtami so pa nehote in nevede zanesli v Evropo trtno uš, ki je uničila vse stare vinograde.

Prav tako danes, po skoraj 70 letih, so začeli naši vinogradniki zopet saditi te že zdavnaj pozabljene „direktorice“, kakor jih zove hrvaški seljak.

Tako so danes pri nas zopet prišle v modo vrste Noah (na Štajerskem šmarnica imenovana,) Elvira, Huntigton, Otelo, Vialla, Delavare itd., da nas rešijo trtnih bolezní, pred vsem oidija.

Ampak stara izkušnja nas uči, da s temi trtami ne bomo dosti pomagali, kvečjemu, da si pokvarimo ž njimi svoj dober vinski pridelek,

Pustimo torej „direktorice“, sadimo dobre domače in druge žlahtne evropske trtne vrste, cepljene na divji ameriški podlagi, poprimimo pa se vseh novejših izkušenj glede zatiranja trtnih bolezní, da tako premagamo sovražnike vinske trte.

Da pa sovražnika lažje premagamo, ga moramo najprej natančno spoznati, poznati način njegovega življenja in razmnoževanja. Potem se mu bomo izlahka ubranili.

Glivica oidium prezimi, kakor vemo, deloma na trti sami, zlasti na enoletnih mladikah napadenih trt, kjer tvori sivorjave madeže, oziroma na trtnih popkih. Odtod preide spomladi na zelene poganjke in končno na grozdje. Kadar se na teh razkrije siva prevleka, ki sestoji iz glivičnih trsov (semena), okuži tudi lahko druge trte. Zato vidimo, da se v vinogradu ponekod bolezen posebno rada razširja. Gotovo je tam mnogo trt, na katerih je glivica prezimila. Manj napadene so navadno trte, na katere se je šele od prvotno okuženih trt bolezen prenesla. Kdor je imel torej eno leto plesnobo v vinogradu, ta naj bo posebno pazljiv, kajti tudi v naslednjem letu mu bo grozdje splesnilo, ako ga ne bude dobro zavaroval s sredstvi, ki plesnobo uničujejo.

Gotovo pa je, da prezimi glivica tudi še na odpadlem grozdju, listju itd.; od koder zanaša veter trose (seme) glivice po vsej okolici. Zato tudi tam, kjer lani bolezní ni bilo, ne smemo rok križem držati, kajti tam plesnoba lahko nastane, čeprav najbrže ne tako hudo kakor na trtah, ki so bile že lani od nje napadene.

Glivica oidium razvija na trti najprej tenke, koreninam podobne nitke, t. zv. micelij ali podgobje. Podgobje rase le na površju grozdja ali listja, ne pa v notranjščini istega kot podgobje peronospora. Zato je umevno, da oidij lahko še tudi potem zatiramo, ko je že nastopil, peronospora pa ne. Peronospora se da s praviim ravnanjem le *preprečiti*, nikdar pa ne od nje napadene trtne dele ozdraviti, *oidij* se da tudi *ozdraviti*, ako nastopimo proti njemu takoj, ko se pokaže.

Micelij ali podgobje oidija se s posebnimi bradaviškami prisesa na listno ali jagodovo kožico in s sesalnimi organi izsesava sok iz nje. Kožica jagode postane vsled tega krhka in ker znotraj zdrava jagoda še rase, se razpoči, tako, da se prikažejo pečke iz nje. Razpokane jagode so seveda izgubljene, ker se posuše.

Na mnogih nitkah rasejo iz micelija navpične stranske nitke, na katerih se razvija poletno seme (poletni trosi) glivice. Dozorele trose raznaša veter po zdravih trtah, ki jih glivica okuži.

Najugodnejši čas za gnojenje travnikov

s kajnitom

je sedanja doba. Naše zemlje, ki toliko let niso bile gnojene s tem gnojilom, **potrebujejo nujno kalija**. Kajnit drži zemljo vlažno, vsled česar rastline mnogo lažje prenašajo sušo.

Najhuje napada plesnoba grozdje navadno šele po cvetju, to je, kadar so jagode že za grah debele. Kakorhitro, počenši z začetkom julija zapazimo, da dobivajo posamezne jagode sive lise, je skrajni čas, da razvoj oidija še ustavimo. Ako zamudimo le nekaj dni, je prepozno in smo lahko ob letino. Zato moramo biti v tem oziru po cvetju vedno na straži, da napadene trte lahko rešimo. Še bolje pa je, da razvoj bolezni sploh preprečimo in v kali zatremo, še preden se prične razvijati.

Mnogi zamenjavajo oidium, posebno v prvem početku razvoja bolezni, z grozdno peronosporo, vendar pa je med obema mnogo razlike. Od peronospore napadena jagoda dobi le kmalu po cvetju na površju belo, nekaki volni podobno prevleko, ki stoji na jagodi le rahlo, kakor kosmiči pavole. Prevleka, ki jo tvori na jagodi plesnoba, je siva in se tesno drži jagode. Od peronospore napadene jagode izgledajo rjave, včasih kakor gnile, zlasti znotraj, pozneje pa počne in odpadejo. Od plesnobe napadene jagode so znotraj zdrave, zelene, nikdar ne počne in ne odpadejo, pač pa *razpokajo*.

Proti peronospori na grozdju, moramo, kakor vemo, grozdje večkrat poškopiti z modro galico ali z bakreno pasto „Bosna“. Proti plesnobi pa galica nič ne učinkuje, Bosnapasta pa ne zadostno. Najbolj gotovo in zanesljivo sredstvo proti trtni plesnobi ali oidiju je *fino žveplo*, to je na fino zmlata žveplena moka.

Kako žveplo učinkuje, popolaoma zanesljivo še ne vemo, vendar je skoraj gotovo njegov poglavitni učinek *kemičen*. V solčnih žarkih se žveplo razkrajja in se tvori pred vsem žveplov dvokis, plin, ki se razvija, kadar žveplo gori. Poleg njega se razvijajo tudi še druge žveplove spojine, gotovo tudi žveplova podkislina (thiožveplova kislina). Te spojine uničujejo na površju jagod in drugih trtnih delov rastoče glivično podgobje in trose.

Učinek žvepla je gotov in dober, ampak le pod sledečimi pogoji:

1. da je žveplo dovolj čisto,
2. da je zelo fino zmlato,
3. da je vreme po žveplanju suho, vroče in solčno. Treba je seveda tudi, da trto, zlasti grozdje z žveplom na *fino* (na tenko) poprašimo in da žveplamo o pravem času, to je ne prepozno.

Če rabimo proti plesnobi samo žveplo, moramo žveplati najmanj trikrat, do štirikrat, to je vsaj enkrat ali dvakrat pred cvetjem in dvakrat po cvetju, v mirnem solčnem, brezvetrnem vremenu.

Po žveplanju mora biti vsaj dva dni solčno vreme. Če tega ni in če pride kmalu dež, odpere dež žveplo na tla in žveplanje moramo takoj, ko nastane lepo vreme, ponoviti.

Zato je v letih, ko je malo solca, zatiranje plesnobe *samo* z žveplom *zelo nezanesljivo*. To smo videli posebno v deževnem letu 1916.

Vsled tega in ker v času vojne sploh žvepla dobiti ni bilo, je podpisani l. 1915. in 1916. skušal oidij zatirati z *natrijevim thiosulfatom*. Natrijev thiosulfat je sol, ki se v trgovini prodaja tudi pod imenom antiklor, fiksirna sol (za fotografije) in pa v novejšem času pod patentiranim imenom *salojidin*. Salojidin je spojina žvepla s sodikom. Na zraku se razkrajja in oddaja že omenjeno žveplovo podkislino, ki glivice energično uničuje. Pred žveplom ima salojidin to prednost, da *učinkuje tudi, ako ni solca*, torej tudi, ako je vreme hladno in oblačno. Daljša prednost je tudi ta, da se ga rabi obenem z galico, medtem, ko se žveplo v galico ne priporoča mešati. Pri vsakem škropljenju trt z galico raztopimo v galici na vsakih sto litrov *že pripravljenega* škropiva, torej šele za *apnom*, po en kilogram salojidina. Odtentan salojidin stresemo v kak košek in nalivamo nanj toliko časa pripravljeno galično apneno škropivo, da se salojidin raztopi. Potem škropivo premešamo in vso trto, zlasti pa grozdje z njim *temeljito poškopimo*. Od grozdja mora tekočina kar kapljati, ne pa od listja.

Ako rabimo namesto galice Bosnapasto, moramo pripravljene škropivu pridejati najprej pol kilograma apna, in ko se je to raztopilo, šele en *kg salojidina*.

Ako rabimo salojidin, potem žveplanje pred cvetjem lahko odpade. Po cvetju pa kaže, če je vreme za to pripravno, vsekakor zaradi večje gotovosti grozdje vsaj enkrat ali dvakrat požveplati.

Izkušnje s salojidinom proti oidiju so bile v vojnem času izvrstne in se je zlasti na Kranjskem njega raba hitro raširila. Žal, da v zadnjih letih ni bilo mogoče salojidina dobiti, ker se ga je premalo izdelovalo. Brezvestni prekupci so pa zahtevali zanj nesramno visoke cene. Sedaj je salojidin zopet lahko po zmerni ceni dobiti in svetujem zlasti vsem gospodarskim društvom, da si ga hitro nabavijo, preden se ga polasti zopet privatna špekulacija.

Tretje sredstvo, ki se še rabi proti trtni plesnobi, je *kalijev hipermanganat*. To je črnkasta sol, ki se v vodi raztopi na rdečevijolčasto tekočino. Tudi kalijev hipermanganat uničuje plesnobo, a njegov učinek je predvsem drugačen kakor učinek žvepla ali pa salojidina. Medtem, ko učinkujete ti sredstvi polagoma in dlje časa, je učinek hipermanganata, ki se na zraku hitro razkrajja, le hipen, kratek. Zato se ga ne more rabiti kot preprečevalno sredstvo, temveč le kot *zdravilno* sredstvo proti *že nastopajoči bolezni*. Ako zapazimo prve sledove plesnobe na jagodah in če neugodno vreme ne dopušča rabo žvepla, *škropimo s hipermanganatom*. V sto litrih vode raztopimo črt kilograma hipermanganata in primešamo še 2 do 3 *kg* mastnega, ugašenega apa. S to zmesjo moramo grozdje tako močno poškopiti, kakor da bi ga umivali. Ker se raztopljen hipermanganat hitro pokvari, ne pripravljajmo škropilne zmesi preveč naenkrat. Žal, da je hipermanganat še vedno razmeroma jako drag.

Najcenejše umetno gnojilo je dandanes

kajnit,

ki stane v celih vagonih po **eno krono 10 vin.**, v nadrobni razprodaji pa po **eno krono 30 vin.** za kilogram.

Končno bodi omenjeno še eno sredstvo, ki je doslej v vinogradništvu pri nas skoraj da neznano. To je žveplovo-apnena brozga. Žveplovo-apnena brozga se v Ameriki (kot kalifornska brozga) in tudi že v Evropi močno rabi proti raznim glivičnim in živalskim boleznim sadnega drevja in vinske trte.

Proti oidiju ali plesnobi na trti se priporoča to sredstvo zlasti tam, kjer se je bolezen že močno razpasla, to je tam, kjer se leto za letom na trti pojavlja. Tu je na mestu, da uničimo na trti že zimske trose plesnobe. To se zgodi na sledeči način. Po končani reznji, spravimo vse trtne odrezke (rezje ali rožje) iz vinograda in jih sežgemo. Trte potem kolikor mogoče osnažimo od stare skorje in na to vso trto od tal do vrha namažemo z zmesjo dveh delov vode in enega dela žveplovo apnene brozge. To mazanje moramo izvršiti prej, preden trta odganja. Žveplovo-apnena brozga zatre ne samo zimske trose plesnobe, temveč tudi zalego raznih drugih škodljivcev, pred vsemi raznih pršic (*phytoptus vitis*, *philocoptes vitis* itd.) poleg tega pa zadržuje vegetacijo, tako da trte prehitro ne odženejo in zato jih tudi tako lahko slana ne opali.

Žveplovo-apneno brozgo si lahko skuha vsak sam doma, vendar pa je boljša tista, ki jo pripravi kemična tvornica.¹⁾ Želeti bi bilo, da bi nas naša gospodarska društva preskrbela tudi s to brozgo. Vsak umen vinogradnik bi moral vsaj vsake 2—3 leta trte s to brozgo namazati. Lani so mnogi vinogradniki pri nas z doma kuhano brozgo imeli prav izborne uspehe.

V kratkem naj torej še enkrat ponovim, kako naj se umno in z uspehom zatira trtno plesnobo.

1. Kjer je vinograd bil že lani močno plesniv, spravi rezje takoj po reznji iz vinograda in ga sežgi. Nato trto osnaži od suhe skorje in jo namaži še preden odganja s pomočjo krtače, čopiča, ali okoli količa ovite cunje od tal do vrha z zmesjo dveh delov vode z enim delom žveplovo-apnene brozge.

2. Pri vsakem škropljenju trt z galično apneno (bordoško) škropilno zmesjo ali škropivom iz Bosnapaste, primešaj tej škropilni zmesi po en kilogram salojidina na vsak hektoliter škropiva.

Salojidin se sme raztopiti šele v gotovi škropilni tekočini, torej šele potem, ko si pridejal dovolj apna, kar preizkušaš lahko s preizkusnim papirjem. Če rabiš Bosnapasto, pridni iz nje pripravljenemu škropivu na sto litrov najprej pol kg apna in nato šele en kg salojidina.

3. Ob ugodnem, solčnem vremenu požveplaj vso trto, zlasti grozde, s finim zmletim žvepljenim prahom.²⁾ Trto potrosi z žveplom na fino, ne na debelo, ker to trti lahko škoduje.

Trto žveplaj prvič tik pred cvetjem, drugič kmalu po cvetju in tretjič tri tedne kasneje. Če rabiš salojidin, žveplanje pred cvetjem lahko odpade, po cvetju pa požveplaj grozdje vsaj enkrat ob ugodnem vremenu.

Ako vkljub temu zapaziš, da se ti pozneje tu pa tam plesnoba pokaže, ponovi žveplanje takoj. Le, če bi bilo vreme oblačno ali za žveplanje neugodno, tedaj se posluž raji kalijevega hipermangata. Četrto do pol kilograma hipermanganata raztopi v sto litrih vode in

¹⁾ Naslov tvornic, ki se pečajo z izdelovanjem te brozge, se izve pri podpisanim.

²⁾ Žveplo, mešamo z zmleto galico, je ravnokako dobro, koristi pa še tudi proti peronospori.

primešaj 2 do 3 kg ugašenega apna. S to tekočino grozdje temeljito poškopri.

Ako se poslužimo tu navedenih sredstev, predvsem salojidina in žvepla o pravem času, potem bomo gotovo lahko obvarovali trto pred plesnobo. Tam, kjer je plesnoba močno zagnezdna, se poslužimo tudi še žveplovoapnene brozge.

Druga domača sredstva, kakor soda, apno, sol, pepel itd. ne morejo učinka tu nasvetovanih sredstev nikdar doseči.

Poleg gorkote pospešuje razvoj plesnobe še posebno vlaga, bodisi zračna ali talna v vinogradu. Zato se oidij posebno rad razvija v vinogradih s težko zemljo, nizko, zaprto lego itd. Ako je vinograd gosto nasajen, plevelnat, ako delamo (kopamo, vžemo itd.) v mokrem vremenu, zlasti dokler je še trta mokra, pospešuje vse to razvoj oidija in drugih glivičnih bolezni. Zato se izogibajmo vsega tega. Škodljivo vpliva tudi preobilo gnojenje z dušičnatimi gnojili, zlasti močno gnojenje s hlevskim gnojem, a tega navadno pri nas ni. B. Skalicky.

Kmetijske stavbe.

Naj se mi ne zameri, da segam v stroko, za katero nisem autoriziran. Ne maram se vmešavati v zadevo arhitektov, temveč le opozoriti s kmetijsko-gospodarskega stališča, kako bi se dalo na deželi izboljšati stavbarstvo.

Resnica je, da so drage, obenem pa še nepraktične stavbe uničile že marsikaterega kmeta. Če postavim n. pr. stavbo za 1000 kron, me bo stala letno 50 kron obresti, in magari, če trpi samo 10 let, amortizacije 100 kron, torej skupaj 500 kron. Če pa postavim v enako svrhu stavbo za 10.000 kron, me stane letno samo na obrestih po 500 K. Amortizacija zna pa tudi tu znašati letno po 100 kron. Prihranimo si 9000 kron, katere bi nesle v 10 letih 4500 kron obresti (obresti od obresti niti ne računim), torej toliko, da si lahko čez 10 let postavim 4 enake nove stavbe, pa mi še nekaj ostane. To je sicer nekaj površen račun, ki ne upošteva vseh podrobnosti, pa za pojasnilo dovolj natančen.

Veliko zlo je baharija. Na kmetih najdemo stavbe na oko bahate, pa v resnici nelepe, nepraktične in nezdrave. Stavbni kapital znaša pri naših posestvih čez 20, večkrat čez 50% vrednosti posestva; včasih to vrednost celo presega. To je torej za naša kmetijska gospodarstva večkrat usodepolno. Mnogo takih domov dandanes propada in treba jih je prenoviti. Kolonizacija bo pa tudi zahtevala mnogo novih stavb.

Rešitev vprašanja, kako vezati po deželi ljudi, kmetijske delavce, na dom, je zelo odvisna od primernih, prijaznih, čednih stanovanj in gospodarskih poslopij. Stavbarstvo je torej zelo važno vprašanje na kmetih.

Na svojih potovanjih po Nemčiji in Nizozemskem sem na lastne oči opazoval z gospodarskega stališča edino pravo stremenje po ceneni in pa praktični gospodarskih stavbah. Dobrodejno vpliva tu preprostost pri primerni ličnosti in harmonija varčnosti ter praktičnosti.

Prejšnje čase so se stavbe na kmetih prilagodile krajevnim razmeram glede gradiva in načina stavb. Kjer les ni bil drag in je slamo pridelal kmet sam, tam so prevladale lesene hiše in gospodarska poslopja

s slamnatimi strehami. Bila so čedna, zdrava in suha poslopja, prav prikladna za stanovanje. Ona so se prilagodila pokrajini mnogo bolj nego današnji zidani nestvori, nastali zlasti iz strahu pred požari.

Danes je pa les drag in nima ga vsak kmet; stavbe iz hrastovine, kakršne so se našle prej, so nanovo danes skoro nemogoče. Le v gozdnatih gorskih krajih, kjer so kmetje posésniki večjih gozdov, prevlada še naprej les kot stavbno gradivo, zlasti kjer so domovi raztreseni, da ni tolike nevarnosti zaradi požarov.

V kamenitih krajih so in prevladajo kamenita poslopja, ki pa nimajo vseh prijetnosti za stanovanje. Tudi prizadeva lomljenje in dovoz kamena precej stroškov oziroma dela.

Med gradivi, porabnimi za stavbe, je pa na deželi vedno najbolj pri rokah in najcenejša zemlja. Nezmisel je torej tam porabljati drugo ali manj primerno gradivo. Kdor ne verjame, da so hiše iz zemlje kaj vredne, naj gre pogledat n. pr. v ptujsko okolico, Slov. gorice itd. Tam so že pred mnogimi desetletji rešili to vprašanje s praktičnega gospodarskega, pa tudi tehničnega in estetičnega stališča. Tam je mnogo tudi starih, iz zemlje zbitih hiš, ki izgledajo prav čedne in solidne. Tudi po Francoskem se najdejo take, celo enonadstropne stavbe že čez 100 let stare. Da se pri nas niso bolj splošno razširile, temu so pač krivi predsodki ali nepoznanje prednosti ali pomanjkanje zmožnosti, staviti take zgradbe. Mogoče se eden ali drugi tudi sramuje, si staviti hiše iz zemlje tam, kjer ni to v navadi.

Tudi v Nemčiji se je začel širiti v zadnjem času ta način stavljenja zlasti za kolonizacijo delavcev. Tam so prišli do zaključka, da je za deželo zemlja edino umestno gradivo. Kateri delavec bi si zamogel dandanes staviti hišo, če ga stane za m^3 samo opeka čez 400 kron? Zemlja je pa takorekoč zastonj. V prostem času si lahko iz nje delavec sam postavi svojo prijazno, toplo in suho hišico brez posebnih stroškov.

Manjše stavbe iz zemlje so že sameposebi dobre in trpežne. Kar imajo pa nedostatkov zlasti za večja in večnadstropna poslopja, te je odpravil nemški stavbeni svetnik Pertz na svoj patentiran način. On spoji v zgradbi prav spretno zemljo z armiranim betonom. Tako je ustvaril edino umesten način zgradb na deželi, ne samo za gospodarska poslopja in hiše, temveč tudi gradiče, vile itd. Stroški so sicer nekaj večji kakor pri stavbah iz same zemlje. Pred vojno se je računilo, da pride tako zidovje povprečno vendar po 60% cenejše kakor iz opeke. Kjer je primerna zemlja kar pri rokah, celo komaj na $\frac{1}{3}$, da celo $\frac{1}{4}$. Popolna varnost proti požarom, zdravo in prijetno stanovanje za ljudi in živino, malo popravil, nič razpok, nagla izvršitev, pretežna poraba navadnih delavcev, skrajna omejitev vsakega dovoza itd. so velike prednosti poleg ličnosti.

Teh ugodnosti naj bi se posluževali tudi naši podeželani. Nekaj takih izvršenih stavb bi gotovo izpodbilo predsodke in izpodbudilo posnemanje. Le začetek ima svoje težave. Posamezniku manjka potrebnih priprav, izkušnje večjih mojstrov itd. Ker je pa zadeva velike važnosti za naše gospodarsko življenje, bi jo morala javnost podpirati.

Potrebni so nepristranski izvedenci-stavbeniki. Stavim, da bi večina naših zasebnih stavbenikov, navajenim na običajno stavbno gradivo, odsvetovala take stavbe, saj niso njim posebno v korist. Stvar bi

morali torej v roko vzeti javni stavbinski nastavljenici. Potrebno je tudi večkrat ponovno porabno orodje in priprave, katerih se ne izplača posebej nabaviti za vsako malo stavbo. Te predmete in tudi vsakojake druge potrebščine bi zamogle nabaviti občine ali okraji in jih proti primerni odškodnini izposojevati, oziroma (potrebščine, ki se popolnoma porabijo) po nizki lastni ceni oddajati. Javni stavbenik naj bi pa dajal primerne nasvete, načrte, dodelil potrebne predelavce, potrebščine itd. Sporazumno s strokovnjaki kmetijstva bi se tako odpravili prejemni nedostatki, ki sedaj prevladajo pri večini kmetijskih stavb, glede gradiva, načina, razdelitve potrebe itd.

Nekaj razumnih kmetovalcev naj bi se kmalu odločilo, da to izrabijo in prebijejo led predsodkov. Kmalu se znajo potem uveljaviti prednosti, ki bodo živo izpodbujale do posnemanja. Vsled nižjih stroškov bodo zamogli kmetijski obrati več primernih stavb napraviti, ki bi bile v korist gospodarstva.

Sedaj pa še nekoliko slavospeva slamnati strehi. Za poljedelca je ta navadno najcenejša. Vsaj dobro izrabi lastni pridelek. Dobrote slamnate strehe so pa take, da odtehtajo marsikaj. Pod njo je toplo pozimi, poleti hladno; ne prepušča niti dežja niti snega. Priznajo je, da se seno in drugi pridelki še najbolje hranijo pod slamnato streho, ki je tudi trpežna.

Vendar izpodrivajo slamnato streho čedalje bolj modernejša pokrivala. Zato je več vzrokov. Precej odločujoča je gizdavost, češ, slamnata streha je sramota in ni lepa. Najbolj poklican o lepoti soditi je estet, umetnik. In ravno umetniki so se na Nemškem zbrali in potegovali, da ohranijo slikovitost kmečkih pokrajin, za slamnate strehe. Drugi posebno merodajen vzrok je pa nevarnost glede požara.

Isto olupševalno društvo, ki se je potegovalo za to, da se ohrani slikovitost pokrajin s slamnato streho v zvezi z zavarovalnicami, priporoča takoimenovano Gernentz streho. To je slamnata streha, varna pred požarom. Iz slame se napravijo plošče, ki se pomočijo v redko ilovnatu blatu, kateremu se primeša nekoliko mavca. Te plošče se pribijejo še mokre na streho. Varnost pred ognjem postane tako velika, da je priznala hanoverska osrednja zavarovalnica za take strehe enake premije kakor za opeko itd. Izkažimo torej čast strehi naših pradedov. Koder pa ni žitnega polja, tam tudi ne bo slamnatih streh. Hribovci ki imajo dovolj lesa, si pomagajo s tem. Sicer so pa te strehe za požar še hujše nego slamnate. Kjer pa ni enega ne drugega, tam pridejo šele druga pokrivala v poštev. Pa tudi tam bi si znali kmetje in delavci mnogo prihraniti, ako bi izdelovali za svojo potrebo, n. pr. strešno opeko iz betona sami, če imajo pesek in si zamorejo izposoditi potrebne priprave. Zlasti kolonistom bi se moralo iti tozadevno na roke.

Opozarjam na dejstvo, da tam, kjer je bilo kmetijstvo v mnogo ugodnejšem položaju nego naše, niso bili tako potratni tudi glede drugih delov, n. pr. stropov, kakor pri nas (oboki, traverze itd.), pa so dosegli svoj smoter, čeravno cenejše, vendar boljše.

Zadeva je zelo važna, torej zasluži, da se ji posveti več pozornosti. Želeti bi bilo, da se še od drugih strani ponovno razmotriva, ker drugače zopet zaspri, kakor marsikatera dobra reč. Zelo ustreženo bi bilo slišati več glasov, n. pr. iz krajev, kjer so stavbe, zbite iz zemlje, že dalje časa običajne. Slišati njih hvalo in grajo, bi bilo zelo koristno za mnoge kmete

ki tega ne poznajo. Javnost, oziroma nje merodajni činitelji, naj bi z doslednimi odločnimi sanki odpravili tozadevno mrtvilo. Sorazmerno znižanje stroškov gospodarskih stavb do najnižje meje možnosti pri enaki ali boljši vrednosti za porabo, to bi moral biti cilj.

I. Belle.

„Deški kmetijski klubi“.

Ko sem čital v 22. številki „Kmetovalca“ z dne 28. novembra 1920. članek „Deški kmetijski klubi“, sem z veseljem dejal: „Edina in najboljša pot bi bila za našo mladino ta, da si ji takrat, ko zapuša ljudskošolske klopi priskoči na pomoč z zgoraj imenovano prevažno akcijo.“

Žalibog, da ravno premnogo naših mladih ljudi, ki prehaja že k pravi pameti, zapuša svojo rodno grudo, premalo se zavedajoč prirodnega bogastva matere zemlje, ter krene in odide v tuje kraje v tvornice, v mesta, v rudokope, da celo v daljno Ameriko, iskajoč tod kruha in sreče. Tudi telovadna društva kakor „Sokol“, „Orel“ itd. so za našo kmečko mladino le malega pomena. Bolje bi bilo, da bi se ob dolgih zimskih večerih ter po večkrat (popoldan) nedelj in praznikov zbrala mladina skupaj kjer bi se razpravljalo, svetovalo, poučevalo v gospodarskih smereh posebno v sadjarstvu, vinogradništvu, živinoreji itd. Praktičen pouk bi bil v tem oziru seveda najugodnejši.

Najboljši faktor oziroma voditelj tega bi bil ravno ljudskošolski učitelj, ki pozna otroka že od malega, pozna starše ter njih gospodarske in druge razmere. Dobro se spominjam našega bivšega g. nadučitelja B., ki nas je mnogokrat poučeval v sadjereji, v cepljenju istega, o vinoreji (v šolskem vrtu).

V veliko zadovoljstvo naj nam služi že to, da je dandanes pouk v poljedelstvu že na nekaterih učiteljskih, mislim v 3. in 4. letniku, vpeljan. Stvar bi se dala jako lahko še razširiti. V Mariboru na štaj., kjer je državno učiteljsko, je n. pr. urejena tudi moderna vinaraka in sadjaska šola, kjer imamo strokovne učitelje le-ti bi bili v tem oziru kompetentni činitelji, ki bi lahko par ur na teden poučevali na učiteljskem, predvsem v najvažnejših panogah. Dalje bi lahko take šole napravile še posebne kmetijske tečaje za učiteljstvo, da bi se stvar pospeševala.

Vobče imajo ljudske šole svoje vrtove, nekatere celo sadonosnike, njive, ponekod še tudi vinograde in brajde. Kjer pa teh ugodnosti ni, bi se dalo zboljšati. Nam vsem je dobro znana „agrarna reforma“, toda žalibog še do danes ni izpeljana. V tem oziru bi se namreč ta grofovsko ali knežja zemlja lahko porabila za vzorne kmetije ali bi se pa kaka njivica, vinograd ali sadonosnik priklopil v svrhu kmetijske izobrazbe šoli. Ta bi bila edina in najpametnejša rešitev. Posebno ugodnost bi nam nudilo to v tem oziru, ker bi se lahko skoro za vsak okraj gojile posebne za tisti najbolj rodovitne vrste sadja in vinske trte.

Politika bi naj bila v teh klubih popolnoma izobčena, ker bi bila le v kvar in pogubo.

Naj bi ne bile vse te črtice, ki so bile že o teh „klubih“ izrečene, zastoj, ampak, da bi že v kratkem času videli upeh tega začrtanega dela, k čemur naj merodajni krogi največ pripomorejo.

I. Koba'e.

Naseljevanje južnih pokrajin naše države.

Ministrstvo za agrarno reformo je izdalo uredbo o naseljevanju južnih novih krajin naše države, ki je bila objavljena v 2. številki Uradnega lista z dne 8. januarja t. l.

Ta uredba je posebno važna za nas Slovence, ker nam splošno primanjkuje rodovitne zemlje, ker je naša pokrajina že pregosto naseljena, kar tira naše ljudi v svet, posebno v Ameriko. Še večjega pomena ima pa ta naredba za naše primorske begunce, ki jim je vojna uničila domove, njive, vinograde in sadovnjake da si dandanes ne vedo, kje bi si ustanovili novo domačijo, ker jim njih domača gruda ne nudi več življenske možnosti. Naseljevanje v Ameriko bo v kratkem popolnoma zabranjeno.

Opozarja se vse one kmetovalce, ki bi se želeli naseliti v južnih krajih naše države, da je tam zemlja zelo rodovitna in bogata. Po vesteh, ki jih dobivamo iz tamošnjih krajev, rodi n. pr. pšenica tako bogato, da vrže do 1500 kg zrnja na oral, ali 3000 kg na en ha, in sicer to brez gnojenja.

Ti kraji so navzlic svoji rodovitosti zelo redko naseljeni, vsled tega hoče vlada, da se tu naseli čim več kmetovalcev, ki bi izkoristili bogatstvo zemlje in sebi pomagali do blagostanja. Vlada dodeli za obdelovanje potrebno zemljišče naseljenikom brezplačno in jim nudi druge ugodnosti.

Sledeče vrste naj nakratko pojasnijo glavne točke te naredbе, ki so važne za naseljence. Podrobna pojasnila dobi vsak v Uradnem listu štev. 2. t. l. v uredbi štev. 3.

Čl. 1. Naseljevanje novih južnih krajin izvršuje po tej uredbi ministrstvo za agrarno reformo. Naseljevanje je oddajanje zemljišč po državi za obdelovanje in naseljevanje onim, ki se morejo šmatrati za naselnike.

Čl. 2. navaja zemljišča, ki prihajajo v poštev za oddajo, ki pripada sreski komisiji (čl. 3.).

Čl. 4. Pravico do naseljevanja imajo vsi državljani kraljevine SHS, ki se bavijo s poljedelstvom ali s selskimi obrti, ki pa sedaj nimajo dovolj zemlje, in oni, ki žele odslej obdelovati zemljo. Tuji podaniki morajo v ta namen doseči dovoljenje od ministrstva za agrarno reformo in ministrstva za notranje zadeve.

Čl. 5. Za naselitev dobi vsaka rodbina najmanj 5 hektarov zemlje. Samo v okolici mestnih in gospodarskih središč se sme dati eni rodbini tudi manj, toda najmanj 2 hektara. Rodbinskim zadrugam se dodeljujejo zemljišča tako-le: Starejšina zadruga dobi 5 hektarov, vsak oženjeni zadrugar po 4 hektare, neoženjeni po 3 do 2 hektara. Pristojni organ ministrstva za agrarno reformo sme z ozirom na kakovost zemlje in na rodbinske razmere naselnikov dodati še do 5 hektarov zemlje, če dobi za to pritrdilo od ministrstva za agrarno reformo.

Čl. 6. Za vzorne kmetije in kmetijske šole se sme dovoliti do 50 hektarov zemlje.

Čl. 7. Po izvršeni naselitvi dobi lahko naselnik še do 2 hektara „gozdnih tal“, t. j. zemlje, neprimerne za drugo kulturo, ki jo mora zasaditi tekom enega leta z gozdnimi drevesi.

Čl. 8. in 9. govorita o posvetovalnem odboru za naseljevanje.

Čl. 10., 11. in 12. določajajo delokrog „sreske komisije za naseljevanje“, ki imajo na terenu obmejevati zemljišča za naseljevanje.

Čl. 13. Kdor se hoče naseliti po tej uredbi, mora ministrstvu za agrarno reformo po najbližjem organu ministrstva (v Sloveniji urad za agrarno reformo v Ljubljani ali v Mariboru) predložiti prošnjo, ki vsebuje:

1. Ime starejšine in vseh rodbinskih članov, spol, leta starosti, zakonsko stanje in poklic vsakega posebej;
2. koliko površine zemlje je dosedaj imela ta rodbina;
3. kakšno in koliko vredno drugo premoženje in nepremično imovino ima ta rodbina;
4. vrednost nepremične imovine, komu jo zapušča, ob kakšnih pogojih in zakaj;
5. potrdilo, da poslednjih pet let ni prodal svoje zemlje, ako pa jo je prodal, izjavo, zakaj jo je prodal in kaj je storil z denarjem;
6. podatke o tem, ali prižene, koliko in kakšne živine, prinese koliko in kakšnih kmetijskih priprav in kmetijskega orodja, semena za setev in žita za hrano;
7. če ne prinese predmetov pod 6., podatke o tem, ali jih more sam nabaviti ob svojih sredstvih, ali pa zahteva, da se mu nabavijo in dajo z zemljo vred, in kako jih v tem primeru odplačevati;
8. izjavo, da vstopi v članstvo združb, ki so določene v členu 22. te uredbe.

Prošnjo in priloge mora poveriti pristojno občinsko oblastvo, ki mora obenem prosilcu izdati tudi potrdilo o imenskem stanju in o vedenju prosilčevem.

Čl. 14., 15. in 16. govori o dodelitvi zemljišča po kolonizacijskem načrtu.

Čl. 17. Prošnje, potrdila in vse priloge, ki se tičejo naseljevanja, so proste vsake pristojbine.

Čl. 18. Načelnik se mora tekom šestih mesecev naseliti na določenem mu zemljišču, izjemoma tekom enega leta.

Čl. 19. Naselniki imajo ob naseljevanju te-le pravice: 1. do brezplačnega prevoza vseh rodbinskih članov, živine in stvari po vseh državnih železnicah, pa tudi po ladjah v kraljevini, in sicer od dosedanega bivališča oziroma od meje kraljevine do naselišča; 2. do brezplačnega lesa iz državnih in občinskih gozdov za postavljanje stanovanjskih zgradb in staj za živino kakor tudi za izdelovanje kmetijskih naprav in kmetijskega orodja; 3. do paše po selskih in občinskih leđinah kakor tudi do služnosti v občinskih in državnih gozdih in do drugih služnosti, ki gredo staroselcem dotičnega naselišča; 4. do prostega uvoza (brez carine) živine, kmetijskih strojev in vse druge imovine ob doseljevanju iz inozemstva.

Čl. 20. Naselniki so prosti vseh državnih davkov in okrožnih, sreskih in občinskih doklad za tri leta.

Čl. 21. Minister za agrarno reformo sme ugodnosti čl. 19. in 20. podeliti tudi osebam, ki pravorečno kupijo zemljišča v južnih novih krajinah zemljo, da se naselijo na njej.

Čl. 22. Za zalaganje in sploh za kulturno pospeševanje naseljenikov se osnujejo združbe naseljenikov po zakonu o kmetijskih in obrtnih zadrugah. Te združbe bo ministrstvo podpiralo tudi z denarnimi sredstvi.

Čl. 23., 24. in 25. določujejo pravno stanje naseljenikov do zemljišč.

Čl. 26. Naselniki postanejo lastniki njim odstopljenega zemljišča čez deset let, ko so se naselili.

Čl. 27., 28. in 29. urejuje pravice do naseljenega zemljišča;

Čl. 30. Ta uredba je stopila v veljavo 20. novembra 1920. l.

Resolucije,

sprejete v seji vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru, dne 11. decembra 1920.

1. *Glede uvoza italijanskih vin.* Opozarja se na nevarnost, ki preti našemu vinarstvu vsled uvoza italijanskega vina in se zahteva, da se Italiji pri predstojajočih trgovinskih pogajanjih uvoz vina ne koncedira, oziroma določi na uvoz italijanskega vina tako visoka carina, da bo omogočena našim vinogradnikom konkurenca. Da se to lažje doseže, se od vlade zahteva, da pritegne k omenjeni konferenci tudi enega vinogradnika-strokovnjaka, ki temeljito pozna odnošaje vinogradništva v Jugoslaviji in Italiji.

2. *Glede sklepanja trgovskih pogodb z raznimi državami.* Ker je država neposredno pred sklepanjem trgovskih pogodb z vsemi sosednjimi in drugimi vinorodnimi in nevinorodnimi državami, se opozarja merodanje vladne faktorje, da z vso energijo ščitijo naše vinogradništvo na ta način, da onemogočijo uvoz vina iz vinorodnih držav ter dosežejo ugodne izvozne pogoje za naše vino v nevinorodne države. Da se ta cilj z vso gotovostjo doseže, zahtevamo pritegnitev strokovnjakov-vinogradnikov kot eksporte k našim delegacijam, določenim za mednarodna trgovinska pogajanja.

3. *Glede kuhanja žganja iz sadja ter sadnih in grozdnih kakor tudi vinskih odpadkov.*

Ker se kuhanje žganja iz sadja, sadnih ter vinskih tropin in drož komaj izplača in vsled tega mnogi rajši kuhanje žganja opuste in gredo na ta način mnogi gospodarski proizvodi v izgubo, poziva odsek vlado, da naj tozadevna določila izpremeni in zahteva:

a. Trošarina na žganje se naj pobira v srebru, toda ne poviša istočasno število hektoliterskih stopinj za 100 %, ker se kuhanje žganja pod sedanjimi pogoji ne rentira in bodo ostale neizrabljene v prihodnje velike množine sadja, sadnih in vinskih odpadkov, ki gredo drugače v pogubo.

Kar se tiče trošarine proste žganjekuhe, vsebujejo dosedanji predpisi celo vrsto določil, ki ne odgovarjajo današnjim razmeram, oziroma vsled katerih izgubi gotovi del posestnikov in na posestvu zaposlenih delavcev (viničarjev), čijih odškodnina za delo obstoji večkrat ravno v odpadkih sadja in vinskih tropin, ki se ne dajo na drug način izkoristiti, pravico do proste žganjekuhe, zatorej zahteva odsek:

b. Da se naj med člane služabništva prišteje tudi vse na posestvu zaposlene delavce po skupnem številu delovnih dni na leto.

c. Pravico proste kuhe naj ima vsak producent brez ozira na to ali plačuje kak obrtni davek ali ne.

d. Posestnikom, ki imajo več posestev, naj se da na prosto, da kuhajo na vsakem posestvu en gotovi del njim za prosto kuho pripoznanih dni.

e. Deputati viničarjev v obliki tropin in sadja ali drož se naj upoštevajo kot njih lastni pridelek, ki ga sme viničar prosto kuhati pod istimi pogoji, kakor posestnik-producent.

f. Se naj dovoli, da se smejo kuhati trošarine prosto različne vrste sadja, sadnih in vinskih odpadkov v raznih terminih skozi vse leto.

g. Naj se poviša časovna doba za trošarine prosto kuhanje žganja na dvakratno število dosedaj za to določenih dni.

Končno zahteva odsek, da se naj točenje žganih pijač na drobno spet dovoli in da ubogemu ljudstvu, ki si ne more privoščiti drugih okrepčil, možnost, da si nabavi vsaj to okrepčilo v zmerni meri.

4. *Glede zaščite provenjence vina.* Da se zloraba imen naših slovitih vinorodnih krajev, kakor ljutomerčan, pekrčan, zavrčan, bizeljčan itd. na veliko škodo našega vinarstva onemogoči, oziroma omeji, se poziva vlada, da naj v interesu vinarstva in konsumentov izda za čas, dokler se ne izpopolnijo in zenačijo obstoječi vinski zakoni v Jugoslaviji, naredbo v zaščito provenjence vina, s katero se:

a. pod kaznijo prepove točenje ali prodajo vina pod katerimkoli imenom naših slovitih vinskih gor, razen, če se dotični prodajalec izkaže s tozadevno proizvodno priznanico;

b. določi, da se vino, ki ni krito s proizvodno priznanico, sme točiti in prodajati le pod imenom "vino";

c. uvedejo komisije za presojo vin, t. j. za varstvo provenjence in izdajanje proizvodnih priznanic ter določi pristojbina za izdajo proizvodnih priznanic;

d. pospeši kletarska kontrola v zaščito provenjence.

Za izdajanje prizvajalnih priznanic naj bi se ustanovile za vsak vinarski okoliš (za področje vsake kmetijske podružnice) posebne komisije (Komisija za presojo vin za vinarski okoliš v), obstoječe iz treh članov, ki bi jih imenovala deželna vlada na predlog dotične kmetijske podružnice. Pri izdajanju priznanic bi se postopalo sledeče: en član komisije bi se podal v klet posestnika, kateri želi priznanico za svojega kupca in pretaka ravno vino za njega. Ta član bi vzel od napolnjenih sodov, ki so namenjeni za transport, vzorec ter vzorec in sode spričo posestnika zapečatil. Komisija bi se potem sešla po potrebi ter bi vzorce preskušala ter za vino, katero kvalitativno odgovarja, izdala certifikate (proizvodne priznanice) proti gotovi pristojbini.

5. *Glede skladišča za umetni gnoj in druge gospodarske potrebščine v Mariboru.* Ker se često dogaja, da dobiva Kmetijska družba za Slovenijo razne gospodarske potrebščine v vagonih preko Špilja v Ljubljano in morajo vsled tega stajerske podružnice, ki dobivajo blago od družbe, nositi dvakratne prevozne stroške po železnici (največja nezmisel se dogaja pri razpošiljatvi apnenega dušika, ki ga ima družba iz Ruške tvornice pri Mariboru v zalogi v Ljubljani in ga od tam pošilja zopet na Štajersko), se Kmetijska družba za Slovenijo nujno poziva, da ustanovi za štajerske podružnice za blago, ki ga dobiva preko Špilja, v Mariboru primerno skladišče.

6. *Glede izvoza in uvoza vinskih trt.* Pred nekaj dnevi je bilo čitati po raznih listih, da je izvoz trt iz Jugoslavije prepovedan, kar je čisto naravno, ker je pomanjkanje trt v Jugoslaviji velikansko. Par dni pozneje je bilo čitati notico, da je tudi uvoz trt zabranjen. Za slučaj, da odgovarja notica resnici, se je vlado opozorilo, da je treba prepoved uvoza takoj ukiniti in uvoz na vse mogoče načine pospešiti.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko - gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo "Kmetovalca" se načelno odgovarja le v "Kmetovalcu". Odgovori, ki so splošno poučni se uvrstijo med "Vprašanja in odgovore".

na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V "Kmetovalcu" se pri vprašanju nikdar ne napiše vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetno črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodni številki. *Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko - gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko - gospodarska se ne odgovarja v "Kmetovalcu", ampak le pismeno, če je pisma priloženo 1 K v znamkah kot prispevek k družbenem pokojniškem zakladu.* Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le aplošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 1. V apneni jami sem gasil pred 8 leti živo apno. Ker ga pa sedaj potrebujem za zidanje, sem opazil, da se je to apno tako strdilo, da se zelo težko koplje in se z vodo ne zmeša. Ali se lahko staro, strjeno apno zopet naredi porabno? (A. K. v Sp. R.)

Odgovor: Gašeno apno pridobivamo na ta način, da apnenčev kamen ali apnenec, ki se nahaja v velikih množinah v prosti naravi, žgemo v apnenicah. Pri tem izgubi apnenec vsled visoke vročine ogljikov dvokis in se izpremeni v živo ali žgano apno. Če prilijemo žganemu apnu vode, se isto ž njo spoji in tvori ugašeno apno, ki se mora shraniti v jamah tako, da ne more do njega zrak in da ohrani gotovo vlažnost. V Vašem slučaju pa je moral imeti zrak prost dostop do gašenega apna in s tem se je skozi dolga leta počasi vršil nasprotni proces. Gašeno apno v odprti, zraku pristopni jami, je izgubilo potom izhlapevanja vso vodo in se polagoma spajalo z v zraku se nahajajočim ogljikovim dvokisom. Pri tem se je zopet tvorilo ogljikovo kislino apno ali apnenec, ona snov, ki se je prvotno žgala v apnenicah. Ako bi hoteli iz otrdelega apna pridobiti zopet živo apno, morali bi isto žgati, kar pa Vam ne svetujemo vsled prevelikih stroškov. Staro, strjeno apno pa nima druge uporabe, kakor da ga lahko rabite zdrobljenega za gnojenje zemlje, ki nima dovolj apna v sebi. P-j.

Vprašanje 2. V našem kraju pokladajo zlasti manjši posestniki goveji živini ajdovo slamo kot primes k senu in otavi. Ali priporočate pokladanje ajdove slame kot primes k drugi krmi? (J. Š. v H.)

Odgovor: Ajdova slama vsebuje približno iste množine hranilnih snovi, kakor jih imajo slame jarih žit, torej bi bilo pokladanje ajdove slame priporočljivo. Iz še neznanih vzrokov je pa pokladanje ajdove slame v večjih množinah škodljivo, ker povzroča posebno pri belih in belolisastih živalih vseh vrst, največkrat pri ovcah in prašičih, različne znake bolezni, kakor: srbečico, kožne izpuščaje, otekline na nogah in glavi, omamljivost in krče. To bolezen imenujejo strokovnjaki »Fagopyrizem«. Vsekakor Vam svetujemo, da ste pri pokladanju ajdove slame previdni in jo le kot primes v malih množinah k senu in otavi krmite goveji živini; kravam - molznicam je pa najbolje, da popolnoma opustite pokladanje ajdove slame, ker je dokazano, da pokladanje take slame vpliva na sestavo mleka in zmanjša tudi množino. Tudi izdelovanje sirovega masla je v takih slučajih otežkočeno. P-j.

KMETIJSKE NOVICE.

† Anton Poklukar. V soboto, 8. januarja t. l., je po dolgi mučni bolezni preminul zadnji možvi potomec rodbine Poklukarjeve, Anton Poklukar, ravnatelj in solastnik J. Blasnikove tiskarne, sin nekdanjega kranejskega deželnega glavarja, ki je igral v zgodovini slovenskega preporeda važno vlogo. Z Blasnikovo tiskarno je Kmetijska družba bila zvezana že od časa Bleiweisa sem, ki je v nji tiskal svoje »Novice« in »Kmetovalec« se pa že od svojega začetka t. j. pred 38 leti tiska v tej tiskarni. Pokojni je zadnjih pet

let deloral v tiskarni kot prokurist. Rodbini Poklukarjevi naše sožalje! Pokojnemu pa: Lahka mu zemlja!

† **Kosta Stojanović.** V ponedeljek, 3. januarja t. l., je v Beogradu preminul Kosta Stojanović, minister financ in predsednik Srbske Kmetijske družbe (Srpsko Poljoprivredno Društvo), s katerim ima naša Kmetijska družba tesne zveze. Kosta Stojanović je bil izreden talent na finančnem in narodno-gospodarskem polju. Bil je redek politik, ki je imel sicer nasprotnike, toda nikakih sovražnikov. Posebno mu štejejo v zaslugo, da je v času carinske vojne z Avstrijo nemudoma obrnil pozornost srbskega trga na jug in zapad, v Egipt, Italijo in na Francosko ter s tem rešil Srbijo pred zaduženjem in gospodarskim poginom. Glavni cilj njegovega delovanja je bil ta, da je skušal kmetijstvu pomagati pri oddaji njegovih pridelkov, kar je za Srbijo gotovo še danes najvažnejša gospodarska naloga. Srpsko Poljoprivredno Društvo ga je zaradi teh njegovih zaslug za kmetijstvo izvolilo svojim predsednikom. Kot tak je izredno veliko storil za pospeševanje kmetijstva. Z njegovo smrtjo je zadela to društvo velika izguba, še bolj pa celo državo, ki v današnjih težkih časih nima enakovrednega moža, ki bi ga postavila na to mesto. Pogreb, ki se je vršil v torek, 4. t. m. v Beogradu, je bil veličasten. Udeležili so se ga skoro vsi državniki in veliko narodnih zastopnikov. Poslednjo čast sta mu izkazala tudi naš regent Aleksander in kneginja Jelena. Prisostvovala so tudi razne korporacije. Slučajno istega dne v Beogradu se mudeči družbeni tajnik je v imenu Kmetijske družbe za Slovenijo izrazil Srpskemu Poljoprivrednemu Društvu sožalje na izgubi predsednika in položil na krsto blagopokojnika venec v spomin. Lahka mu zemlja!

Mesto tajnika pri Srpskem Poljoprivrednem Društvu v Beogradu. Srpsko Poljoprivredno Društvo razpisuje mesto tajnika. Do mesta imajo pravico kandidatje z visokošolsko izobrazbo, daljšo prakso v poljedelstvu in morajo poznati poljoprivredne razmere v Srbiji. Letna plača znaša 6000 din. z dnevnim dodatkom 16 din. Oženjeni dobijo še 1 in pol din. za vsakega rodbinskega uda. Rok prijave traja do 20. jan. t. l. Prošnje je vpošiljati na: Srpsko Poljoprivredno Društvo v Beogradu, Nemačka ulica šte. 11.

Mesta uradnih živinozdravnikov so razpisana na Vranskem, v Krškem, Št. Jerneju in Cerknici. Prošnje je vložiti do 31. januarja t. l. na poverjeništvu za kmetijstvo. Natančnejša določila so podana v razpisu v Uradnem listu.

Kužna bolezen na pljučih govede v Nemški Avstriji je ponehala. Ministrstvo Poljoprivrede javlja, da je v Nemški Avstriji ponehala kužna bolezen na pljučih pri govedih, ker v zadnjih šestih mesecih se ni javil niti en slučaj te bolezni. Vsled tega je to ministrstvo dvignilo zabrano uvoza goveje živine in govejih sirovin iz Koroške v Slovenijo.

Saditev tobaka v Sloveniji. Uprava državnih monopolov objavlja, da je v Sloveniji dovoljeno saditi tobak v krajih, kjer uspeva vinska trta, in sicer: a) na Kranjskem v črnomaljskem in novomeškem okraju; b) na Štajerskem v konjiškem, celjskem, brežiškem, ptujskem, mariborskem in ljutomerskem okraju; c) v vsem Prekmurju. Vsak pridelovalec pa se mora zavezati, da pridelava vsaj 2000 stebel. Druge se sme tobak saditi samo, ako se izpolnijo zakoniti pogoji in ako to dovoli monopolska uprava. Odkupna cena tobaku: izredna vrsta 7 dinarjev s 100% draginjsko doklado, skupaj 14 dinarjev za kilogram; I. vrsta 5 dinarjev s 100% no draginjsko doklado, skupaj 10 dinarjev za kilogram; II. vrsta 3 dinarjev s 100% no draginjsko doklado, skupaj 6 dinarjev za kilogram; III. vrsta

2 dinarja s 100% no draginjsko doklado, skupaj 4 dinarje za kilogram; IV. vrsta 1.50 dinarja s 100% no draginjsko doklado, skupaj 3 dinarje za kilogram. Vezani odpadki (furda) 1 dinar s 100% no draginjsko doklado, skupaj 2 dinarja za kilogram; nevezani odpadki 0.50 dinarja s 100% no draginjsko doklado, skupaj 1 dinar za kilogram. Natančnejši pogoji so razvidni iz Službenih Novin kraljevine SHS šte. 290 od 28. decembra 1920. Podrobna pojasnila poda ravnateljstvo tobačne tvornice v Ljubljani.

Izseljeniki v Ameriko. Pred nekaj dnevi je policija zaprla izseljeniško pisarno Štrukelj in Horak v Ljubljani, Kolodvorska ulica 35., ker so se dognale razne nerednosti, ki so se vršile pri tej izseljeniški agenturi. Tako se je na pr. zgledilo pri policiji več kmečkih fantov, ki so trdili, da so na roke Leo Štrukelja plačali potne liste po 21.000 kron, dočim Štrukelj trdi, da jih še do dneva ovadbe nikdar videl ni. Štrukljeva uslužbenca, njegov sorodnik Franc Štrukelj in neki Adolf Vladiha pa sta pobegnila, seveda tudi vsak s polno malho kmetijskih žuljev. Štrukelj je tudi nujno sumljiv, da je spravljajl čez jugoslovansko mejo kmetijske fante — vojaške obverance v Ameriko. Preiskava je zelo obširna in v teku. Če bi bil med občinstvo kdo oškodovan po firmi Štrukelj in Horak, naj to javi deželnemu sodišču v Ljubljano, sklicevaje se na oprav. št. Vr. IX 2667/20 pismeno ali ustno. Baje je bil Leo Štrukelj tudi v svoji novi domovini — Ameriki — med rojaki na zelo slabem glasu in ni užival zaupanja. Kako se mu je zaupalo razdeljevanje ameriških daril, ni prav umljivo, še manj pa je tukaj jasno, kako so se darila razdelila. To pa bo po možnosti dognala preiskava. — Kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani.

Naročnikom ameriških trt iz drž. trtnih nasadov na Štajerskem! Državno vinarsko nadzorstvo v Mariboru nas naproša objaviti, da presegajo dospela naročila na ključe nad desetkrat razpoložljivo množino, vsled česar smejo posamezni naročniki računati kvečjemu na dodelitev petsto komadov tega blaga. Ker pa s to naravnost malenkostno množino marsikomu, ki se je namenil narediti večjo trtnico ne bo ustrezno, so vsi naročniki, ki ne reflektirajo na ključne pod temi razmerami, naprošeni, da to navedenemu nadzorništvu z dopisnico takoj naznanijo! Naročnikov, katerih naročila niso bila opremljena s potrdilom občine, da potrebujejo ključne za vzgojo cepljenk za lastni vinograd, oziroma znanih trtničarjev, ki vzgajajo trte za nadaljno prodajo, se sploh pri razdelitvi trt ne bo moglo upoštevati.

Gojenje tobačne rastline v Sloveniji. Ministrstvo financ je dovolilo za leto 1921. gojenje tobačne rastline v Sloveniji, in sicer v črnomaljskem, novomeškem in krškem glavarstvu; na Štajerskem v okrajih Konjice, Celje, Brežice, Ptuj, Maribor in Ljutomer ter končno v celnem Prekmurju. Letos so se izvršili po teh okoliših poskusni nasadi; bodoče leto se bo gojenje izvrševalo v večjem obsegu. Pripravlja se ustanova urada za tobakovo kulturo v Ptuj in po potrebi ekspozitura za Prekmurje; ako se izkaže veliko zanimanje na Dolenjskem ozir. v Belokrajini, upostavi se tudi v Novem mestu tak urad. Tvorniško vodstvo upa, da se bo že početkom meseca februarja 1921. moglo pričeti s prijavljenjem sadivcev v vseh naštetih okrajih. V katerih okrajih, ozir. v katerih občinah in selih se bo dopustilo sajenje tobaka, je odvisno od števila prijavljenih sadilcev. Za začetek je dovoljeno zasaditi najmanj pet arov, to je 500 m² ozir. 2000 sadik enemu kmetu. Želeti in potrebno je, da se v enem selu, če le mogoče, večina kmetovalcev oprime te kulture. S tem je olajšano monopolni oblasti nadzorstvo in pouk, kmetje sami so pa bolj varni pred tatvino,

ako ima vsak vaščan svoj tobačni nasad. Za Slovenijo namenjena je saditev velikolistnih ogrskih vrst. Te vrste dajo obilo žetev in so za našo fabrikacijo posebno potrebne, da moremo slednjič zadostiti zahtevi konsumentov po tobaku za pipo in za zvečenje. Finejše vrste se bodo za sedaj gojile le za poskušnjo, da vidimo, ako bi pri nas uspevale. Pridelek tobaka velikolistnih vrst na en hektar je 1800 do 2000 kg. V dobrih letinah pa je pridelek še preko 2000 kg na hektar ali na $1\frac{3}{4}$ joha. Odkupne cene za en kilogram oddanega tobaka znašajo povprečno 24 kron. Seveda se odkupna cena ravna po kakovosti blaga. Monopolna Uprava je določila za Slovenijo v letu 1921. sledeče odkupne cene za en kilogram sirovega tobaka in to:

Za izredno lepi del pridelka 56 kron	
za I. klaso	40 "
" II. "	24 "
" III. "	16 "
" IV. "	12 "
odpadke (fardo) vezane	8 "
" " nevezane	4 "

Vodstvo tvornice meni, da bo tobačna kultura dajala našemu kmetu izredno dobre dohodke, če se bo oprijel te kulture z ljubeznijo, marljivostjo in vestnostjo. Mislimo, da ni treba še naglašati, da sme saditi tobak le tisti, ki dobi za to dovoljenje in se s tem zaveže, da ves pridelek odda državnemu monoplu, ki mu ga po določenih cenah odkupi.

Anketa o kmetijskih šolah. Pri poverjeništvu za kmetistvo se je vršila dne 30. decembra p. l. anketa zaradi novih kmetijskih šol v Sloveniji. Ankete so se udeležili ravnatelji kmetijskih šol, ravnatelj Kmetijske družbe in dva strokovna referenta poverjeništvu. Predsedoval je vodja poverjeništvu, dvorni svetnik dr. Vrtačnik. Referent je bil kmetijski svetnik Rohrmann. Anketa se je izrekla za ustanovitev srednje kmetijske šole v Mariboru in za ustanovitev nižjih kmetijskih šol v Prekmurju in na Gorenjskem. Tozadevni predlogi so bili po širši debati soglasno sprejeti.

Poljoprivredni koledar. Srpsko Poljoprivredno Društvo (Srbska Kmetijska Družba) je izdalo za leto 1921. svoj koledar, tiskan v cirilici. Ta koledar obsega 405 strani in vsebuje razen navadne koledarske vsebine tudi kratke članke o vseh panogah kmetijstva. Oddelek za poljedelstvo opisuje rastline, zemljo, gnojenje, žetvo in spravlanje pridelkov. Dalje ima koledar važne odstavke iz travništva, vrtnarstva, sadjarstva, vinogradništva in kletarstva, živinoreje in mlekarstva, ter živinozdravništva. Koledar ima tudi za vsak mesec posebej dnevno beležnico za kmetovalca, v katero si vsak lahko napravi svoje zaznamke. Knjiga je v lični žepni obliki in se da vedno nositi s seboj. Kdor zna čitati cirilico, naj si naroči ta kmetijski koledar. Cena mu je 20 K za en izvod. Naročila sprejema Kmetijska družba.

Oddaja postrvi. V svrhu regeneracije ribjih voda in povzdige ribarstva v Sloveniji je sklenilo poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani z upraviteljstvom ribištva Kendove graščine na Bledu dogovor, glasom katerega je dalo poverjeništvu upraviteljstvu gotovo količino postrvovih plemenk na razpolago proti temu, da prepusti upraviteljstvo poverjeništvu oz. interesentom gotovo množino zaroda potočnih postrvi oz. križank, in sicer po znatno nižjih cenah nego so tržne cene. Po dosedanjih poročilih bo spomladi razpolagalo podpisano poverjeništvu s približno 92.000 mladice po ceni 80 K za 1000 mladice loco Bled. Naročila sprejema poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani, Poljanska cesta 28, najkasneje do 20. februarja t. l. Na poznejša naročila se ne bo mogoče ozirati.

URADNE VESTI.

Seja glavnega odbora Kmetijske družbe za Slovenijo dne 21. decembra 1920.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. Jan, navzoči so bili gg.: Zirc, Hladnik, Dimnik, Rechbach, Vehovec, Černe, Hočevar, Lovrač, Štrcin, dr. Verstovšek, Roblek in Stanjko. Seji je prisostvoval družbeni tajnik inženir Lah.

G. predsednik je ob $\frac{1}{4}$ na 12 otvoril sejo in ugotovil sklepčnost. Pozval je gg. odbornike na sejo, ker se gre za velevažno zadevo, ki se tiče občnega zbora podružnice. Kmetiska zveza za Bohinjsko dolino se za podružnico v Bohinjski Bistrici pritožuje čez nasilja, ki so se od strani pristašev SKS vršila o priliki občnega zbora te podružnice v nedeljo, dne 12. decembra, in je predlagal, da se družbeni občni zbor odgodi, dokler ne bo tej podružnici dana možnost, izvoliti nemoteno svoje delegate. Nato je prečital poročilo te Kmetiske zveze. Sličen protest je došel od udov podružnice za Tuhinjsko dolino, ki ga je istotako prečital. Ker so se ne samo pri teh, ampak tudi pri drugih podružnicah dogajala taka nasilja, je težko ugotoviti veljavnost občnih zborov podružnic in pravilno izvolitev delegatov. Vsled tega je tudi mirna vršitev družbenega občnega zbora, ki je sklican na 29. t. m., izključena. Z ozirom na to in ker se med obema strankama ni moglo doseči sporazuma glede mirnega poteka tega občnega zbora, je bil mnenja, da se ugotovi pritožbi podružnice Bohinjska Bistrica in da se ta družbeni občni zbor prekliche. Brez kompromisa je občni zbor onemogočen. Lažje pa je pozvati 15 odbornikov, da sklenejo preložitve občnega zbora, kakor pa pozvati do 800 ljudij v Ljubljano, ki bi prišli brezuspešno. Vsled tega je predlagal, da se ta družbeni občni zbor prekliche.

G. Roblek je povdarjal, da je vršitev občnih zborov podružnic njih notranja zadeva, ki nima nikake zveze z družbenim občnim zborom. Predlog ene podružnice ne more imeti nikakega vpliva na sklepe glavnega odbora v tej zadevi. Če bi se družbeni občni zbor, ki je sklican in že v dveh številkah »Kmetovalca« razglašen, preklical, bi to povzročilo pri podružnicah še hujše razburjenje, ki bi imelo nedogledne posledice za družbo samo. Dolžnost predsedništva je, da skuša med strankami doseči kompromis že pred občnim zborom, da se ta vrši mirno. Stoji odločno na tem stališču, da se že razglašeni občni zbor tudi določenega dne vrši.

G. predsednik je pojasnil, da je predsedništvo na podlagi sklepa zadnje odborove seje ukrenilo vse, da se doseže ta sporazum. Pozvalo se je na sejo po tri zastopnike od vsake stranke SLS in SKS, da določijo podlago za kompromis. Vsi brez izjeme so bili za to, da se ta kompromis tudi faktično sklene. Toda, ko je prišlo do konkretnega predloga SLS, da ta stranka zahteva predsednika zase, so bili zastopniki SKS odločno proti temu in so izjavili, da se na tej podlagi ne morejo dalje razgovarjati. S tem so se razbila kompromisna pogajanja. Pozneje se je zopet skušalo doseči sporazum na podlagi dveh predsednikov, od katerih bi vsaka stranka imela svojega. Tudi to ni šlo. Ker že pri teh pogajanjih ni bilo mogoče doseči nikakega kompromisa, je postalo jasno, da bo razbit tudi družbeni občni zbor. To je tudi napotilo predsedništvo, da je sklicalo to odborovo sejo in stavilo predlog, da se družbeni občni zbor prekliche.

(Konec prihodnjič.)

Vabila

k občnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1. — 5. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Sora, v nedeljo, 30. januarja 1921. po prvi maši v šoli;

Begunje pri Lescah, na Svečnico, 2. februarja 1921. ob pol-osmih zjutraj v šoli;

Sv. Bolfenk pri Središču, na Svečnico, 2. februarja 1921. po rani sv. maši v gostilni Rauh;

Želumlje, na Svečnico, 2. februarja 1921. ob eni uri pop. pri Ponikvarju;

Št. Vid nad Ljubljano, v nedeljo, 30. januarja 1921. ob treh pop. v gostilni Žibert na Trati.

Ponudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Kmetijska družba za Slovenijo odslej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, s čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasenec natančno prijavi svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število itd.)

Naprodaj so:

Kravo, simodolske pasme, brejo, 3 leta staro proda Franc Prislan, posestnik v Parižljah, p. Braslovče.

2 svinji plemenski, 12 tednov stari, proda Marija Lešnjak pri Devici Mariji v Polju, št. 35., pri Ljubljani.

Bika, simodolske pasme, 13 mesecev starega, proda Zdešar Ivan, posestnik, Vič pri Ljubljani št. 31.

DRUŽBENE VESTI.

Prvo številko pošljemo brez izjeme vsem dosedanjim prejemnikom, drugo številko pa brez izjeme samo tistim, ki do tistega časa plačajo udnino, oziroma naročnino.

Dolžnost vsakega p. n. dosedanjega g. uda, oziroma naročnika je, da ostane tudi v tem letu zvest Kmetijski družbi ter vsak pridobi vsaj enega novega uda. To vendar ni težko z ozirom na nizko letnino 20 K. V gmotnem oziru je sicer veliko število udov za družbo škodljivo, ker so stroški za izdajanje „Kmetovalca“ mnogo večji nego znaša udnina, toda važno je za ugled družbe, da je močna in da zastopa čim večje število kmetovalcev. Vsebinsko lista bomo skušali izboljšati in list tudi po možnosti povečati.

Udnina za leto 1921. P. n. gg. družbene ude opozarjamo, da smo nabiralne pole za udnino za 1921. l. doposlali vsem podružnicam. Vsak ud mora torej plačati udnino pri načelništvu (blagajniku ali tajniku) tiste podružnice, v čije delokrog on spada. Vsako načelstvo je primorano, da ga sprejme kot uda in prevzame udnino, ki jo potem skupno z nabiralno polo dopošlje družbi. Udom, ki niso uvrščeni v kako podružnico, razpošljemo terjalna pisma, da lahko vsak svojo udnino nakaže pri najbližjem poštne uradu.

Gg. načelnike in tajnike podružnic prosimo, da vpišejo v nabiralne pole naslove svojih udov natančno in razločno z navedbo pošte, kajti ti naslovi se natisnejo za pošiljanje „Kmetovalca“ za

vse leto naprej ter jih je torej med letom nemogoče popravljati in izpreminjati. **Načelnišтва** naj tudi kolikor mogoče kmalu dopošljejo **nabrano udnino**, drugače se zadržuje razpošiljanje „Kmetovalca“ za celo leto 1921. Od vsakega uda je pobrati udnino 20 K, od katerih pošlje načelništvu Kmetijski družbi 16 K, ostale 4 K si obdrži podružnica zase v kritje svojih režijskih stroškov. Naknadna vrnitev prispevka 4 K podružnici od strani družbe je združena s stroški in s sitnostmi. Načelstvo naj skuša tudi pobrati udnino od vseh starih udov in seveda tudi novih, da ne bo treba družbi pošiljati posameznim udom terjalna pisma, ki stanejo veliko denarja.

Kazalo za „Kmetovalca“ 1920. l. je sestavljeno in bo kmalu dotiskano. Ker pa ogromna večina prejemnikov „Kmetovalca“ ne hrani in jim je torej kazalo nepotrebno, zato dobe to kazalo naknadno brezplačno doposlano le tisti, ki ga izrecno zahtevajo. Kdor ga torej želi imeti, naj to javi po dopisnici, na kar se mu ga dopošlje, ali si ga pa pride sam iskat v uradne prostore Kmetijske družbe v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Vsem podružnicam v vinorodnih krajih!

Kmetijska družba za Slovenijo opozarja vinogradnike zopet na bakreno pasto Bosna, ki je najbolj učinkovito sredstvo za zatiranje peronospore ali paleža na trtah, trtnem listju in grozdju, paradižnikih, krompirju in za pokončevanje raznih glivičnih bolezni drugih rastlin. Navzlic temu, da so vinogradniki letos gotovo že naročili zadosti modre galice, jim Kmetijska družba nujno priporoča, da naj za poskus naročijo še nekaj bakrene bosnapaste, da se sami prepričajo o učinkovitosti tega sredstva, ki ga rabijo v drugih državah že mnogo let z najboljšim uspehom. Na zahtevo pošljemo podružnicam v vinorodnih krajih primerno število brošuric, ki natanko opisuje:

1. zatiranje peronospore z bosnapasto namesto z drago modro galico,
2. sestavine bosnapaste,
3. kako se rabi bosnapasto,
4. učinek pri škropljenju trtam in
5. poraba bosnapaste v sadjarstvu in zelenjarstvu.

Ob sedanji draginji galice je največje važnosti, da pride do veljave enakovredno, enakomočno preizkušeno sredstvo, ki stane pri kilogramu kar celih deset kron manj, kakor modra galica. Zato prosimo načelništvu podružnic, da vsakemu udu izročijo po eno brošuro z opomnjo, da naj po prečitaniu prijavi pri načelništvu svojo naročitev za bosnapasto. Kmetijska družba bo potem v najkrajšem času poslala podružnici vso zahtevano množino v svrhu nadrobne razdelitve.

Bosnapasto je dobiti v močnih lesenih čebrih po 50 in 100 kg in stane le 14 kron kg, **čebri se ne računajo posebej.**

Prosimo podružnična načelstva, da po razdelitvi brošuric

bakrena pasta Bosna

čimpreje sporočijo Kmetijski družbi, k liko tega sredstva naj se jim za njih okoliš dopošlje.

* Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh

vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd. je zopet došel in se dobi v zaklopnih po 1 kg za 120 kron, pol kg za 70 kron, četrt kg za 40 kron, osminko kg za 25 kron, 50 gramov za 15 kron. Vsled visoke carine morala je družba cene temu predmetu dokaj zvišati.

Apneni dušik po K 400.— sto kg.

Bosnapasta po K 14.— za kg v čebrih po 50 in 100 kg.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprn okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 120 kron kg, poštnina in ovoj posebej.

»Ergofor«, fiziološki železo-apneni preparat se imenuje redilni prašek za živino, ki ga priporočajo celo iz živinozdravniške stroke posebno za konje, a tudi za drugo živino. To sredstvo učinkuje baje posebno dobro ob današnjih slabih prehranjevalnih razmerah pri živini, ki ji primanjkuje močnih krmil in posebno pri konjih ovsu. Tega praška se poklada na dan in glavo:

pri konjih po 2—4 ne polne žlice
pri govedih » 2—6 » » »
pri kozah, ovcah in prasičih » 1—2 » » »

V začetku je treba seveda polagoma navajati žival na ta prašek in šele čez nekoliko dni ji je pokladati določeno množino. Pri vsakem zavoju je zraven tudi primerno navodilo, kako se ta prašek poklada. En zavoj tehta 1 kg in stane 30 K.

Esparzeta, španska detelja, neluščena po 24 kron kg.

Kajnit s 15% čistega kalija bo dohajal koncem decembra v celih vagonih, prosto naložen po 110 kron sto kg franko vagon Spilje, v nadrobni oddaji pa po 130 kron iz Ljubljane, vreče se računijo posebej.

Kalijevo sol z 41% čistega kalija bo dobiti v prihodnjih mesecih v celih vagonih v vrečah po 50 kg po 280 kron sto kg franko Spilje, v nadrobni oddaji pa po 320 kron iz Ljubljane v papirnatih vrečah. V jutastih vrečah po K 345.— sto kg.

Kose. Družba bo pričelom 1921. leta zopet oddajala udom kose iz dobrega štajerskega jekla, in sicer 65, 70 in 75 cm dolge, takozvane »kranjske« oblike. Cena kosom bo od 50 do 53 kron za komad.

Kostni superfostat po K 320.— sto kg.

Lanene tropine z 38 do 42 odstotki beljakovin in maščobe stanejo 600 kron sto kg iz ljubljanske zaloge. Naročniki naj po možnosti dostavijo svoje vreče v zameno.

Lopate, komad po K 35.—

Mlečne cevi iz kosti štev. 4561 po K 140.

Modra galica po K 24.— kg. Cena velja gl. razglasa le za skupna naročila.

Motike, komad po K 25.—

Rafija, majunga extrissima, priporoča družba vinogradnikom v pravočasni nakup za ceno po K 45.— kg. To blago je že tukaj, vendar pa je razpoložljiva množina le majhna in spomladi bo bržda zopet hudo pomanjkanje. Ta rafija je res tako prvovrstna, da nadkriljuje za najmanj 50 odstotkov vse, kar se nam je doslej ponujalo. Podružnicam v vinorodnih krajih bi priporočali nakup originalnega omota, ki tehta okoli 100 kilogramov in ki naj bi ga v svojem okolišju udom na drobno razdelili.

Razklejana kostna moka 30—33%, fosforove kisline v vrečah po 100 kg z vrečami vred K 300.—

Seme krmilne pese, pristno severonemško blago, rdečo in rumeno mamutovko ali ekendorfovko po K 32.— kg.

Semensko deteljo, i. s. nemške lucerne kakor tudi domačo bo družba spomladi oddajala svojim udom. Oddajala bo samo najskrbneje čiščeno seme, ki bo preiskano po Državnem preizkušališču v Ljubljani. Vreče po 100 kg bodo opremljene v izvirnimi plombami tega zavoda, pa tudi za nadrobne pošiljate prevzame družba vsa jamstva glede čistosti in brezpredeničnosti.

Cene za semensko deteljo so naslednje:

domača detelja v celih vrečah po 100 kg	K 50.— kg
« » v nadrobni oddaji	K 56.— »
seme lucerne v celih vrečah po 100 kg	K 56.— »
« « v nadrobni oddaji	K 62.— «

Pri nadrobni oddaji se računijo posebej še poštnina in vrečico ali zavitek.

Semenska trava. Že pet let je dobivanje raznih vrst dobre semenske trave iz Nemčije in Amerike popolnoma ukinjeno. Družba je oddajala svojim udom ves ta čas le nekatere vrste domačih navadnih trav. Sedaj se je družbi posrečilo nakupiti vagon semena deset raznih zlahtnih trav in obljubljen je, da prejme pošiljatev preko Hamburga še pravočasno do setve. Ze sedaj sprejema družba od udov prijave in bo naročitve točno izvršila, v kolikor bo omenjena množina pač zadoščala zahtevam.

V zalogi bodo naslednje vrste:

bela detelja, znamke U ^{90/90}	60.— K za kg
travniška bilnica, vzor 1314 — ^{84/76}	50.— » » »
brezpredenični mačji rep, vzor 1213	36.— » « «
travniška latovka, vzor 87	40.— « » »
pasja trava, vzor 147	38.— « » «
pokončna stoklasa, vzor 1550 — ^{96/80}	22.— « « »
angleška ljulika, « 1723 — ^{96/86}	28.— » » «
angleška ljulika, » 1725 — ^{50/80}	22.— » » «
laška ljulika, » 1334 — ^{97/84}	26.— » » »
prvovrstna travniška mešanica, vzor 1883	28.— » » »

Opomnja: V zadnji številki »Kmetovalca« so bile objavljene nižje cene teh trav, ker so se pomotno računale in upoštevale vrednosti v nemških namesto v naših denarnih enotah. Poštnino in vrečice je plačati posebej.

Škropilnice. Naša družba je prejela iz Italije bakrene trtne škropilnice najboljšega sistema. Komad stane 950 kron. Vinogradniki naj škropilnice brez odloga naročijo, ker je zaloga le majhna.

Sirova kostna moka po K 200.— za sto kg.

Tobačni izvleček v posodah po 50 kg 440 K za posodo. V manjših množinah tega sredstva družba ne oddaja, vsled česar naj udje potom podružnic *skupno* naročajo.

Trtne škropilnice. Družba je prejela sedaj tudi iz Nemške Avstrije nekaj kompletnih trtnih škropilnic zoper peronosporo in oddaja one iz pobakrene cinkovne pločevine z znamko S po 700, one iz čiste medeninske pločevine z znamko B pa po 800 kron za komad v orig. zabojih, ki se ne računijo posebej. Količina je majhna, vsled česar se bodo morale upoštevati le prve naročitve.

Vile, komad po K 30.— in K 35.—

Nadaljevanje »Družbenih vestí« v inseratnem delu lista.

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 K na leto.
Posamezna številka stane krono.
Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po naslednjih cenah: Razmet na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/16 strani 100 K, na 1/32 strani 50 K. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 80 vin. naloznjaj pa skupaj 12 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. Ljubljana, 15. januarja 1921. Letnik XXXVIII

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 80 vinarjev, denarju ali znakom najmanj pa skupaj K 12.— sicer se naznanila ne objavijo. Upravištvo ne prevzame posredovanja.

Milnske kamne, sekane iz najboljših bele, ostre do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisмено garancijo. Leskovšek Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

Pristno domače žganje droženo in tropinsko, škropilnice za trsje škropiti nudi po ceni Davorin Tombah, Sent Vid pri Ptujju. 405

Važno! Gepeljne, slamoreznice, trijerje, fino strojno olje, cement-portland za napravo strešne opeke in belo sol nudi najceneje tvrdka Anton Kašman, v Skofji Loki. 415

Naprodaj imam brejo kravo pingavske pasme, zelo dobro za mleko ter 1 konja starega 16 mesecev noriške pasme. Cena po dogovoru. Anton Žumer, Javornik, Gorenjsko. 416

Zenitna ponudba. Kmeti mladenič krog 30 let star, lepe zunanosti do 300.000 pramoženja se želi priženiti k deklici ali vdovi do 33 let, ki bi imeja večje posestvo v lepem kraju. Ponudbe na Kmetovalca pod šte. : 429. 429

Pomoč v gospodinjstvu. Kateri veleposatalek z večjega posestva bi me hotel sprejeti za nekaj mesecev v udne gospodinjstva oziroma po učenju bi ostala kot pomoč v gospodinjstvu naj blagovoli svojo ponudbo poslati pod šifro „Primorka“ na uredništvo Kmetovalca. 430

Hraste stoječe ali posekane, kakor tudi hlode, kupim vsako množino. Les mora biti čist brez grč. Ponudbe ter pogoje je poslati na Franjo Replč, sodarski mojster Ljubljana, Trnovo. 438

Pet modernih železnih kočev (svinjakov), en velik nov šteditelj z bakrenim kotlošem, ena decimalna tehnična, en Lanzov posameznik za mleko se ceno proda. Polzve se Dunajska cesta 36 levo. 434

Večja množina loncev in ponev iz jeklene pločevine za na šteditelne (pripravno tudi za mast) se odda. Polzve se Dunajska cesta št. 36 levo. 10

Naprodaj je 4000 kom. prvstane cementne za rezne strešne opeke. Kdor bi jo želel kupiti naj se zgleda pri Francetu Weiss, Dol. Radomlje, po ta Bučka pri Krškem. 11

Najboljše apno in portland cement dobavlja najceneje na vse postaje od G. Radgone do Lutomerja, v D. Lendavo, pa tudi na vse druge postaje. Tvrdka V. Bratina Križevci pri Ljutomeru. 12

Mlatilnico, Slamoreznico in gepelj ima na prodaj Miha Štrukelj, Zapuže 4. p. Št. Vid nad Ljubljano. 13

Razglas. Franc Smolej, posestnik v Koroški Beli št. 64. naznanja, da se nahajata 2 ovci in 1 eno jagnje pri njemu v oskrbi. Lastnik naj se glasi ali nismo naznanil znamenja ovač. 13

Težko kravo, po teletu, ima naprodaj za ceno po dogovoru, Franc Smolej pos. št. 64. Koroška Bela. 15

Naprodaj so cepljene trte sledečih vrst: Veliki rizling, Zlahtalna (Gutedel), Beli rafol. Proda se tudi več tisoč lepih belo vkorenjenih Šmarnc (sebstträger) in vkorenjenih divjakov. Cena po dogoru. Franc Zelenko, trsničar, Vadol 59. p. Juršinci pri Ptujju. 16

Naprodaj so dobro ohranjene koncertne citre preigrane Blumiachner, za ceno K 800.— pri agenturi Hinko Sever, Stari trg št. 34 Ljubljana. 17

Trpite na revmatizmu in gihtičnih bolečinah! Vdrgnjene s pravim Fellerjevim Etza Fluidom je takorekoč dobrodejno! 6 dvojnastih ali dve veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Rabite mlo-odvajajoče sredstvo! Fellerjeve prave Elsa-kroglice izvršujejo svojo dolžnost 6 škatljic 18 K. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 9 K. Želodec okrepčujoša švedska tinktura 1 steklenica 20 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller Štubiču donja, Elzatr trg br. 333. Hrvatska. [101 E]

Kmetijska družba za Slovenijo

priporoča udom

za spomladno gnojenje

iz svoje zaloge v Ljubljani

kostno moko

surovo in razklejeno

kajnit

suferfosfat

apneni dušik

kalijeva sol

po izvornih cenah, ki so razvidne iz družbenih vesti tega lista. Tvornice so cene znatno zvišale, družba pa bo naročitve, ki jej pravočasno dohajajo,

še po starih cenah

izvršila.

Kmetovalci

ne zamudite prilike!

Nihče naj ne odlašja z naročanjem da spomladi, ko bodo gnojila zopet dokaj dražja.

DRUŽBENE VESTI (nadaljevanje).

Vinometri po K 50^r— za komad.

Vreče. Pri pošiljatih vreč je na spremnici natančno navesti zakaj so vreče ali če jih dotičnik vrača.

Zdrobova moka, (Brechermehl 20% fosforove kisline 5% dušika K 260 za sto kg.

Železninske potrebščine. Opozarjamo ude da smo pravkar prejeli iz jeklarne v Ravneh nekaj želez nega orodja. Izdelki so vseskozi jako močne, dobre kakovosti, in jih družba oddaja udom vsekakor ceneje, nego si jih morejo drugod nabaviti. Vile z tremi rogljami so po 30, z štirimi rogljami po 35 kron, motike po 25 kron in lopate po 35 kron komad. Ker je zaloga le majhna, naj udje takoj naročijo.

Živinsko sol. Družba je prejela iz Solnograda nekaj vagonov živinske zdrobljene soli. Ta sol bi stala zbog visoke monopolne takse in davka na poslovni promet okoli 600 kron sto kg, družba pa upa, doseči popust monopolne takse, potem jo bo oddajale po 400 kron sto kg. Prijave se sedaj sprejemajo.

Zveplalniki. Družba je prejela iz Italije ročne žveplalnike. Komad stane 250 kron.

Zveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja 2 K 40 h kilogram. Izkušnje so pokazale, da lahko brez škode za učinkovitost primešamo galiči polovico žveplenokisla gline in si na ta način prihranimo polovico galice. Mesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le poldrugo ali eno kilo galice in ravnotolko gline, apna pa kakor navadno, uspeh bo sigurno popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Zveplenokislo glino je treba pri družbi takoj naročiti.

Žveplo (žvepelne ploščice) na juti za žveplanje sodov, najboljše, brez arzena po 28 kron kilo.

Žveplo, ventilirano dvoj, raf. po K 12— kg.

Tudi nečlanom. Kmetijska družba za Slovenijo se je dosledno držala načela, oddati kmetijske potrebščine izključno le svojim udom. Tudi v družbenih pravilih je to določno izraženo. Le pri modri gallel mora napraviti družba izjemo, dasi to morda nekaterim udom ne bo povseči. Tukaj pa gre za splošne gospodarske koristi: čimveč dobre galice se spravi v promet, tem uspešneje se bo peronospora zatirala. Že vse prejšnje vlade so zato vselej zahtevale, da naj Kmetijska družba oddaja galico vsem vinogradnikom ne glede na to, če so vpisani pri družbi ali ne. Družba je to storila in je dosegla stem tudi, da so uvidevni vinogradniki spoznali pomen družbe ter pridno pristopali. Tako je bilo vsem ustrezno. Danes je dosti galice v prometu in ker Kmetijska družba ni pridobitno podjetje, se je od izvestne strani zahtevalo, naj se družba zopet omeji na oddajo udom, drugo pa naj prepusti prosti trgovini. Temu nasproti povdarja Kmetijska družba, da slejkoprej glede galice ne bo odganjala neudov, ker nima nikakih jamstev, da bi bila potem popolna in povoljna preskrba vseh vinogradnikov resnično zasigurana. Tačasno se ponuja galica najrazličnejših provenijenc ki je dokazano manjvredna. Družba mora po svojih močeh paziti na to, da slovenski vinogradniki ne bodo oškodovani Opozarjamo zato še enkrat vsa načelnitva podružnice in vse korporacije ter druge zaupnike po deželi, naj ne nasedajo cenejšim poudbam in da naj ob nabiranju nadaljnjih naročb ne vnoštevajo samo ude Kmetijske družbe temveč prav vsakega vinogradnika, ki hoče kaj družbene galice dobiti. Družba prosi vse gospodarska časopise, da to važno vest blagohotno ponatisnejo.

KMETIJSKA DRUŽBA ZA SLOVENIJO

je dala naslednja 10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 50 vin. Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rjavenje vina.
3. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovitno vino.
4. Čiste drože in njih raba v kletarstvu.
5. Kako se pripravlja dober vinski kis.
6. Vzroki neplodnosti pri govedih.
7. Sluzavost ali vlačljivost vina.
8. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
9. Bradavice pri domačih živalih.
10. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
11. Naprava petiota ali domače pi-jače.
12. O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
13. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
14. Kako se napravi stanoviten sadjevec.
15. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede izvrševanja rezarstva.
16. Kislost (kislota) in razkisanje vina.
17. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
18. Napenjanje govedi.
19. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
20. Izdelovanje mila za dom.
21. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
22. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
23. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
24. Snetjavost pri žitu.
25. Kako se jajca ohranijo.
26. Natrijev bisulfit kot nadomestno sredstvo za žveplo.
27. Kako se obnavljajo in popravl-lyajo meje?
28. Kdo se naj še zgledi za državni preživ. eski (vzdrževalni) prispevek?
29. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
30. Garje pri konjih.
31. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, drože)?
32. Duh in okus vina po žveplu.
33. Zatiranje trtnih bolezni spomiadi.

Na prodaj je blh holandske pasme 15 mesecev star pri Mariji Skerl, Kleče 9. p. Ježica pri Ljubljani.

Rose Molnovke od 55 do 87 cm nudi po K 24— do K 30— komad. A. Sušnik, železnina, Ljubljana.

Protokolirana tvrdka

Ivan Hajny,
Maribor

nasproti glavnemu
kolodvoru

razpolaga vedno z bogato zalogo vsakovrstnih poljedelskih strojev

orodja. Posebno priporoča: vitle, različne mlatične stroje, žitne čistilne mlince, žitne odbiralnice ali trijerje, slamorezalice, sadne in grozdne mlince, stiskalnice, koruzne robkarje, gnojnične črpalke, univerzalne pluge, plečke za keruzo okopavat in ospavat, dvoredne koruzne sejalne stroje, žitne sejalne stroje, kosilne stroje, travniške grablje, centrifuge ali mlečne posnemalnike, tehtnice, pocinkane brzoparilnice v velikosti 50—60 l, pocinjene kotle za vždat, bencinove motorje, parne stroje, oskrbim slamorezne nože, kakor tudi drugo popravilo strojev ter posameznih delov itd. Postržba točna in solidna. Priporočam, da si vsak posestnik pred rabo oskrbi poljedelske stroje, da jih pravočasno sprejme. (1)

Zastopnik

Ivan Komatič,
Ljubljana, Gradišče 11.

Strojna zadruga v Dravljah ima napro-
daj bencin motor 7½ HP št. 752 v dobrem stanju. Polzve se pri načelniku št. 11, p. Št. Vid pri Ljubljani. 18

Večjo množino krmne pese ima na
prodaj Jer-
nej Šitar, Zgornja Šiška 8. 19

I Samo I

za
dve kroni

pošilja

Slov. kmet. družba

:: v Ljubljani ::

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

:: matic“ ::

ki je neobhodno po-
trebna vsakemu čebelarju.

Kmetovalci!

Skrbite za kar naj
večje razširjenje

„Kmetovalca“!

Stremite za tem,

da se ga lahko čita

v vseh gostilnah

in javnih prostori-
h. 30.000 nas je

že v Kmet. družbi,

pa bi nas bilo leh-
ko še enkrat več.

Čim več nas bo,
več bomo dosegli

Vinometre »Bernadot« — Asbeste bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sode bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Umetna gnojila

kalijeva sol, kostna moka, kostni superfosfat i. t. d.

dobavlja nakulantneje

Vinko Vabič

ZALEC, Slovenija.

(100)

Zahtevajte ponudbe na vagonске, polvagonске in manjše množine!

Izdelujem

kmečke mline

od najmanjšega do največjega:

za roko, vodno in motorno moč.

Milni so opremljeni s presejalniki in kamni, kojih ni treba nikoli klepati, za kar jamčim. Ti mlinci meljejo vsako žito ter napravljajo lepo in okusno moko za kuho in pecivo pri samo enkratnem nasipu. Razpošiljam razne vrste **mlinske kamne** in druge potrebščine za mline

ter poljedelske stroje,

Josip Čretnik

stavbenik mlinov (25)

v Sv. Jurju ob Južni železnici.

S tehničnimi in praktičnimi nasveti vsa komur na razpolago.

Kupujem

vedno in v vsaki množini po najvišjih cenah:

Brinjevo olje, suhe gobe, fižol in druge deželne pridelke.

Nudim najnižje:

Kavo, olje, riž, sveče, moko, vžgalice, pravo slivovko ter razno

drugo blago. (77)

M. RANT,
Kranj,

Obrtna centrala v Ljubljani

Pražakova ulica 3

ponuja po zmerni ceni:

traverze 30 cm. profil,	Portlandcement,
zidarsko orodje,	kamolomske droge,
krampe,	lopate,
kladiva,	žico,
orodje za ključavnič.	nakovala,
vrta ne ragle,	rezilnike,
spajala in	škarje za pločevino.

(110)

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registrov. zadruga z neomejeno zavezo

v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilna vloge po 3% (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

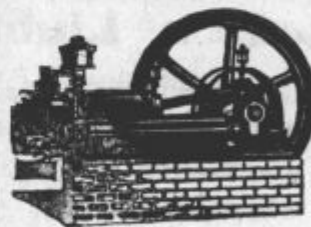
Sprejema tudi vloga v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje ob dne vloga do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.100.000 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika zaloga vsakovrstnih poljedelskih strojev (5)

iz najslovitejših tovarn. Zastopstvo za parne kotle znanih tvarnic, Wolske,

Primešaj krmi Mastin!

V zmislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljublj. izporočil dne 28. julija 1899., št. 25.255, smejo dietično sredstvo **Mastin**, redilni prašek za prasiče in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogistji in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900., mag. opr. št. 28.261.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina K 50 poštnice prosto na dom. (3)

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudem garje, črva, srbečico, kožne bolezni, izpušča. Pri živini uniči garje. 1 lonček po pošti K 15.—

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Slovenija. Zraven rotovžna.

ZADRUŽNA (94)

GOSPODARSKA BANKA

v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadružne zveze,

Dunajska c. 38./I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Nekaj za Vas!

Racionelno negovanje lepote.

Hočete li obraz in oko racionelno negovati, pege, mozolce odpraviti, grobo hrupavo kožo mladostno in prožno napraviti, uporabljajte Fellerjevo pravo Eliza-obrazno in kožo-obvarujočo pomado 1 veliki porcelanski lonček 15- K. Eliza toaletne umivalne pastile 1 škatljica 10-50 K. Pomada za ustnice 2- in 4- K.

Ideal vseh mil

je Fellerjevo Eliza lilijno mlečno milo 19- K. Tekoče lilijno mleko 17- in 15- K. Najfinejši Glycerin 6- in 30- K. Vaseline po 3- in 7- in 12- K. Neškodljivi puder za obraz v vrečkah po 5- K. Barvilo rdeče za obraz 10 pismov 20 K.

Puder gospé, katera se v to razume

je pravi dr. Kluger-jevi Hega-puder, bel, rosa, velike elegantne škatlice 24- K.

Kurje očesa

bradavice, trdo kožo, odpravljajo brzo in temeljito Fellerjev turistovski obliž „Elsa“ v škatljah po 5- K in 7-50 K in Fellerjeva turistovska tinktura steklenica 10- K.

Fini parfemi

francoski, originalne steklenice 40- K; na tehtnico od 20- K naprej. Sachet (ovitek dišečega praška za perilo) 8- K

Kar se vsaki dan potrebuje?

Angleški obliž 2- K. Lysolform 30- K. Popolni Irrigator najboljši 150- K. Pravi Lysol 30 K. Kafir. 3- K. Kafirne kroglice 5- K. Arnika 6- K in 30- K. Po smrekovem gozdu dišeči parfem za sobe 35- K. Konjak 30- K. Malinov sok 30- K. Kina železno vino 30- K. Esenc za rum 7- in 35- K. Kineški čaj na tehtnico od 3- K naprej.

Pri vprašanjih

naj se prilože poštno znamke za odgovor.

Naročila se adresirajo na:

(101 a)

EUGEN V. FELLER, lekarna,

Stubica Donja, ELSA TRG br. 333. — Hrvatska.

Prvovrstno naravno negovanje las.

Rast las napreduje, kožo na glavi krepeča, plešo in prerano osive ost preprečuje Fellerjeva prava Tannokinapomada za rast las, 1 veliki porcelanski lonček 15- K. Močno katranovo milo za glavo 14- K. Orgska pomada za brke po 6- in 8 K. Neškodljiva olja za lase, orehovo olje mala steklenica 6- K, velika 30- K. Shampooon za umivanje las 4- K.

Najmočnejše francosko žganje

Najčistša pred vojna roba, manjša steklenica 15- K, velika 35- K. Elsa Kolonska voda v steklenicah 7- in 35- K

Proti potenju telesa

deluje zanesljivo Fellerjev Elsa sipalni prašek 1 škatljica 10 50 K.

Kaj je „Elsa Fluid“, to zna vsak!

6 dvojnastih ali 2 specialne steklenice 42- K.

Za usta in zobe!

Hega zobni prašek s kisikom, 1 škatljica 20- K. Dr. Heider-jev zobni prašek 1 škatljica 6- K. Elsa voda za usta 30- K, zobne krtačice od 20- K naprej.

Proti mrčesom

kakor muhe, bolhe, stenice, ruši, zanesljivo in temeljito deluje Elsa mrčesni prah, velika škatljica 15- K. Tinktura zoper stenice 30- K. Naphtalin od 2- K naprej.

Miši in podgane!

Mišji strup 8- K. Strup zoper podgane 8- K in 10- K.

Omot in poštnina

se računa posebno, toda najceneje. Čim več se na enkrat naroči, tem manj draže stroški to robo.

(6) KMETIJSKA DRUŽBA ZA SLOVENIJO

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
2. Fr. Stupar: Apno v kmetijstvu	—60
3. Fr. Stupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—40
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	3—
8. Boh. Skalický: Sličenje ali káljenje ameriških kijušov	—60
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	1-40
11. Gustav Pirc: Poglavje o govedoreji na Kranjskem	—60
12. Pridelovanje in razpeščavanje namiznega grozdja ter zgoja tri na špallrju. (B. Skalický)	1—
13. O sestavljanju in setvi travnih mešan. (Weinzierl-Turk)	2—
14. A. Sivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	3—
15. Steuert-Jamnik: Sosoda Razumnika konjereja	2—

Schneider & Verovšek

: trgovina z železnino in poljedelskimi stroji :

Dunajska c. 16 Ljubljana Dunajska c. 16

ima zopet veliko zalogo poljedelskih strojev kakor: sadne mline, preše za sadje in grozdje, mlatilnice, slamoreznice, gepeljne, reporeznice i. t. d.

Upravništvo „Kmetovalca“ sprejema (8)

primerne inserate po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti „Kmetovalca“, izhaja (dva krat mesečno) v 28 tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Ponudite vse neporabno

zlato in srebro, stari denar, tolarje, srebrnike, zlatnike i. t. d.,

ker Vam vse to leži doma v spremeni brezobrestno trdki zlata in srebra

I. Augustin, Dunajska cesta 36.

Ronjske odeje

v veliki izbiri od najcenejših do najfinejših priporočila

A. & E. Skaberne veletrgovina

z manufakt. blagom

Ljubljana,

Mestni trg št. 10.

Cepljene trsje

bele vrste: Žlahtna, Peček, Javorič, Plavec in Rulandec — cepljeno na Göthe št. 9 Riparia Portalis. Lipovščina, Laška graševina, Silvanec na Göthe št. 9. Rdeče vrste: Portugizec na Göthe št. 9. Cene po dogovoru. Istotam se dobe tudi prvovrstni sadni divjaki.

Ivan Gradišnik, trsničar

St. Janž na Vinski gori pošta Velenje.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

qbrestovanju in dovoljuje hipotekna posojila po

4 1/2 %

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posle in delave. Hranilnica je sirotinskovarna in jo nadzoruj deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določeh v pospeševanje obkornistnih naprav in podjetij na Kranjskem.

Za te svrhe se je doslej darovalo 8,698.000 kron. Pismene poizčitve je nasloviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 9.

Kmetijske zadruga in kmetovalci

Pozor!

Živinsko sol (rudečo)

se oddaja na vagone in manjše množine po najnižji dnevni ceni. — Naročila sprejema (107)

Anton Tonejc, in drug, Maribor.

Bencin,

strojna olja, cilindrovo olje in auto olje

ima oddati Zveza slovenskih trgovcev v Celju.